Leto XXIV., št. 98 Poštnina plačana v gotovini Posgebühr bar bezahlt Ljubljana, sobota 29. aprila 1944. Preis — Cena 1.— L

Uprav ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo: UPI S. A. MILANO

Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica St. 5. Telefon St. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

68 Feindflugzeuge vernichtet

Örtliche Sowjetangriffe bei Sewas topol zusammengebrochen — Neue Durchbruchsversuche der Bolschewisten nördlich Jassy vereitelt Feindliches Stellungssystem süd westlich Kowel durchbrochen

Aus dem Führerhauptquartier, 28. April. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Raum von Sevastopol brachen örtliche Angriffe der Bolschewisten im zusammengefassten Feuer aller Waffen zusammen. Unteroffizier Winter in einem Grenadierregiment vernichtete am 23. und 24. April, 18, Unteroffizier Reder in einem Panzerjägerabteilung 16 feindliche Panzer.

Am unteren Dnjestr versuchte der Feind den ganzen Tag über vergeblich seine Brückenköpfe zu erweitern.

Nördlich Jassy wurden erneute Durchbruchsversuche starker feindlicher Kräfte in harten Kämpfen vereitelt.

Südwestlich Kowel durchbrachen Verbände des Heeres und der Waffen-SS durch die Luftwaffe hervorragend unterstützt, tiefgegliederte feindliche Stellungssysteme und warfen die Sowjets an dem Turja-Abschnitt zurück.

Schwere Kampffliegerverbände bekämpften in der vergangenen Nacht die Nachschubverbindungen der Sowjets im Raum von Sarny.

Im hohen Norden wurden mehrere mit starker Artillerie-vorbereitung geführte feindliche Vorstösse unter hohen Verlusten für die Sowjets abgewiesen.

Bei dem am 26. April gemeldeten Angriff feindlicher Flugzeuge auf ein deutsches Geleit bei Bodoe hat sich die Zahl der von Einheiten der Kriegsmarine abgeschossenen Flugzeuge von drei auf elf erhöht.

Aus Italien wird rege eigene Stosstruppätigkeit gemeldet. Mehrere feindliche Vorstösse wurden zerschlagen.

Im Adriatischen Meer wurde die Insel Korcula von kommunistischen Banden wieder gesäubert.

Deutsche Schnellbootgruppen unter Führung von Korvettenkapitän Klug und Kapitänleutnant von Mirbach versenkten in den Morgenstunden des 28. April an der englischen Südküste aus einem von Zerstörern und zahlreichen Kleinkampfschiffen stark gesicherten britischen Geleitzug drei Schiffe mit zusammen 9100 BRT und torpedierten ein weiteres von 200 BRT, mit dessen Sinken zu rechnen ist. Im Verlaufe der harten Gefechte wurde ferner ein Zerstörer torpediert, dessen Untergang infolge der einsetzenden Abwehr nicht beobachtet werden konnte, jedoch mit Sicherheit anzunehmen ist. Die eigenen Verbände kehrten ohne Beschädigungen und Personalausfälle in ihre Stützpunkte zurück.

Über den besetzten Westgebieten wurden gestern 21 feindliche Flugzeuge vernichtet. Britische Bomberverbände führten in der Nacht Terrorangriffe gegen Orte in West- und Südwestdeutschland, besonders gegen die Stadt Friedrichshafen. Es entstanden Schäden in Wohnvierteln und Verluste unter der Bevölkerung. Luftverteidigungskräfte vernichteten hierbei 47 viermotorige Terror-Bomber.

Schnelle deutsche Kampfflugzeuge griffen in der vergangenen Nacht Ziele in Ostengland, schwere Kampfverbände, Schiffsansammlungen und andere kriegswichtige Ziele im Bereich der englischen Südwestküste mit guter Wirkung an.

Krivda Britancev za letalsko vojno

Važne novinarsko-znanstvene ugotovitve

Berlin, 27. apr. V vrsti izdaj zavoda za proučevanje in podpiranje mednarodnega tiska pri zvezi nacionalnih novinarskih udruženj je izšla pravkar znanstvena zbirka člankov sovražnikovega tiska in njegovih poročil z naslovom »Reuter potvarja krivdo za letalsko vojno«. Priredi telja publikacije Bernhard Habermacher in Walther Körber sta s pomočjo člankov in objav britanskega tiska ovrgla kasnejše poizkuse sovražnikove propagande, ki je hotela Nemčiji pripisati krivdo za letalsko vojno, in sta podala pregledno sliko o krivdi Anglije za izbruh letalske vojne.

Prireditelja navajata na podlagi že dolgo pred to vojno izdanega priporočila vodilnih angleških državnikov in vojaških pisateljev, da je treba privzet v angleški način vodstva vojne tudi umor žená in otrok, nato pa sta še enkrat z nespornimi dokazi pokazala, da je bil prvi civilist, ki je bil ubit v tej vojni, neka danska žena. Dne 4 septembra 1939 jo je zadela bomba angleških letal, ki so napadla mesto Esbjerg. Angleška vlada je skušala svoječasno zanikati, da bi angleški letalci leteli nad zadevnim področjem, a je morala nato zaradi pritiska nedvomnih činjenic najti izgovor, da je neko letalo, ki se ni vrnilo, zamenjalo nemške ladje z dansko kopnino. Obratno, pa so Danci dokazali, da je angleško letalo letelo naravnost proti esbjerški luki in da je vrglo bombe na mesto. Pilot se je torej dobro zavedal, da je nad zemljo in s tem je nespomo dokazano, da so Britanci pričeli letalsko vojno proti civilnemu prebivalstvu. Ta prvi teroristični napad na civilno prebivalstvo se je pripetil že dan po britanski vojni napovedi. Ker se je sovražnik zavedal svoje krivde, ga je kasneje skušal zamolčati in spraviti v pozabo.

Na nemško ozemlje so padle prve bombe 12. januarja 1940 pri angleškem letalskem napadu na otok Sylt in so zadele kmečka naselja pri Vesterlandu. Dotlej niso Nemci še nikoli napadli angleško ozemlje. Angleži pa so hoteli otok napasti že 10. januarja, a je napad zgrešil cilj in so ga njihovi letalci izvedli zopet na dansko ozemlje, in sicer na otok Röm. Za britanske poizkuse, da bi se oprostili krivde glede letalskega terorizma, je posebno značilen angleški napad z dne 20. marca 1940.

Da bi ta napad lahko označila kot maščevanje za nemški napad na angleško vojno luko Scapa Flow, je angleška propaganda po posebnem namigu pričela zanikati napad na Sylt z dne 12. januarja. pokojni min. predsednik Chamberlain je 20. marca pred spodnjo zbornico podlo zamolčal prejšnje britanske teroristične napade na dansko in nemško ozemlje ter je izjavil, da predstavlja napad na Sylt z dne 20. marca »odgovor na napad na naše Orkneyje«. Nadalje je podal nesramno laž, da so nemški letalci z napadom na Scapa Flow pričeli bombardirati cilje na zemlji in s tem povzročili žrtve med civilnim prebivalstvom. S to nezaslišano potvorbo je hotel Chamberlain pripisati Nemčiji krivdo za letalsko vojno, toda nemški napad dne 16. marca 1940 je veljal zgolj vojaškim ciljem, ker je bil v Scapa Flowu zasidran del angleške mornarice. Sicer je bil res ubit neki civilist, toda ne od nemških bomb, temveč od drobcev angleških protiletalskih granat. Tega niso mogli tajiti niti angleški listi, kakor n. pr. »Daily Mail«, »Daily Express« in »Daily Herald«, ki so v svojih izdajah dne 18. marca tudi priznali, da je bil civilist, v ostalem nameščenec vojaškega letališča, zaradi svoje lahkomiselnosti sam kriv smrti., ker je stal pred vrati svoje hiše, namestu, da bi se podal v zaklonišče.

Ako se torej še enkrat vse skupaj jasno pregleda, se mora nedvomno ugotoviti: Prvi angleški bombni napadi so bili izvršeni 4. septembra, ter 10. in 12. januarja na nemško in dansko ozemlje, nemški napad na Scapa Flow pa je sledil šele 6 mesecev po napadu na Esbjerg in 2 meseca po terorističnem napadu na Röm in Sylt 10. oziroma 12. januarja 1940.

Z napadi na kopališče Wennigstedt na Syltu in na malo mesto Heide v Schleswig-Holsteinu v noči na 24. aprila leta 1940. je otvoril sovražnik, kakor je vrhovno poveljništvo svoječasno izrecno ugotovilo, letalsko vojno na nebranjene kraje brez vojaškega pomena. Svetu je kmalu postalo jasno, da ni šlo za posamezne angleške napade, temveč za načrtno otvoritvev letalske vojne, proti civilnemu prebivalstvu.

Kot datum prehoda od posameznih napadov k načrtni teroristični ofenzivi na odprta mesta se lahko smatra 10. maj, ko je angleško letalstvo bombardiralo Freiburg. Takrat je ubilo na nekem otroškem igrišču 13 otrok v starosti od 5 do 12 let. Skupno je zahteval ta teroristični napad na mesto, ki ni imelo nikakih vojaških naprav, 57 mrtvih civilistov, med njimi 20 otrok. Glavni delegat ameriškega Rdečega križa v Evropi, Wyne Chatfield Taylor, ki je obiskal Freiburg takoj po bombardiranju, je sam nedvomno ugotovil, da je imel Freiburg značaj odprtega mesta. Njegovo izpoved je objavil 15. maja »New York Times«.

Britansko ministrstvo je zanikalo napad na mesto Freiburg in je trdilo, da sta angleško in nemško letalstvo »po zaključitvi francoskih mirovnih pogajanj v noči na 19. junij l. 1940 istočasno pričeli napadati odprta mesta«. Tozadevno vsebuje publikacija nadaljnji važen dokument, ki ga tudi obširno navaja. Vplivni politični list »The Round Table« je objavil v decembrski številki l. 1940 članek »The Strategy of War« (vojna strategija), v katerem pravi: »Od 10. maja so naš bombniki noč za nočjo skoraj brez prestanka in ne da bi jih sovražnik motil v vedno večjem številu preletavali vse dele Nemčije in tudi Italije, da bi odmetavali svoje bombe.«. Pozornost zbuja dejstvo, da je bil izbran prav datum britanskega terorističnega napada na Freiburg, ki ga domnevno sploh ni bilo.

Ker je britansko letalstvo vedno bolj uporabljalo teroristične napade kot »sredstvo za uspešno bojevanje«, je po terorističnem napadu na Wennigstedt in Heide objavil nemški poročevalski urad 25. aprila l. 1940 jasno uradno svarilo Angležem, naj ne nadaljujejo napadov na nevojaške cilje, ker bodo sicer deležni hudega presenečenja in jim bodo »bombe povrnjene z bombami«, toda šele v noči od 19. na 20. junij se je pričelo napovedano nemško maščevanje z napadom na angleško tovarno dušika v Billinghamu, ki je bila važen vojaški objekt. Ta prvi protiudarec je bil izvršen šele potem, ko so po napadu na Sylt sovražniki že pet mesecev s posameznimi napadi bombardirali mesta in vasi, in šest tednov po pričetku sistematskih britanskih terorističnih napadov na nemška mesta, ki so se pričeli z napadom na Freiburg dne 10. maja l. 1940 s protiudarcem na London. Zanimivo je, da so takrat uradno priznali, da so letalci odvrgli bombe, ne da bi skozi oblake videli cilje. Tako pravi uradna britanska izjava z dne 31. 8. l. 1940: »Nekateri naši bombniki niso mogli točno ugotoviti svojih ciljev, ker so med letali in mestom ležali debeli oblaki«. Angleži so sami priznali, da so pred pričetkom nemških napadov na London, ki so se pričeli s prvim povračilnim napadom dne 7. 9. 1940 izvedli na Berlin šest napadov. Pri tem so en napad zamolčali. Ko je po teh sedmih napadih dobilo nemško letalstvo nalog, naj napade tudi London, se je to zgodilo še vedno z omejitvijo na vojaške cilje.

Sovražnikova propaganda je skušala na tri načine osvoboditi Anglijo očividne krivde glede letalske vojne. Hotela je vojno moralno opravičiti in jo je proglasila kot potrebno za »dosego popolnoma človečanskih ciljev«. Nato je delala s potvorbami in je hotela Nemčiji naprtiti krivdo, končno pa je pričela teroristične napede proti ženam in otrokom kot sredstvo za skrajšanje vojne, ki naj »uniči živce in moralo nemške domače fronte«. Vsi poizkusi sovražnikove propagande pa so se izjalovili zaradi nespornih dejstev, ki žigosajo Anglijo kot edinega krivca letalskega terorja proti civilnemu prebivalstvu in ki za večne čase jasno ugotavlja zločinstva Churchilla in njegovih pomočnikov.

Proglas zveze bolgarskih podčastnikov

Sofija, 27. apr. Zveza bolgarskih podčastnikov je objavila proglas bolgarskemu narodu, v katerem pravi, da ne bo bolgarski narod nikdar padel na kolena. Pomislite vedno, da streme Bolgarija in njeni veliki in mali zavezniki za skupnim ciljem: za zmago pravičnosti. Najboljši Bolgar bo oni, ki bo z ljubeznijo in s požrtvovalnostjo stopil v vrsto bolgarske vojske. Ne razširjajte nikakih govoric, ker izpodkopujejo naš lastni obstoj!« Ob koncu poziva zveza vse Bolgare, náj imajo velike interese domovine stalno pred očmi.

Protest metropolita na Krfu

Atene, 28. apr. Ker so mesto Krf že ponovno napadli angloameriški strahovalni letalci, je krfski metropolit Metod poslal mednarodnemu Rdečemu križu v Ženevi brzojavko, ki pravi med drugim: »Krf je bil te dni na nečloveški način že tretjič napaden od zavezniškega letalstva. Od 2. aprila dalje smo imeli 12 letalskih napadov, ki so zahtevali človeške žrtve. Mesto objokuje mrtve, pohabljene in ranjene ter uničenje zgodovinskih poslopij. Prebivalstvo, katerega se je polastila panika, je obupano. V imenu človeštva protestiramo.«

Ozadje upora grških mornarjev

Madrid, 27. apr. »Za uporom grških mornarjev in vojakov na Srednjem vzhodu se jasno vidi delo boljševiških agitatorjev«, ugotavlja lizbonski dopisnik španskega lista »Ya« Martinez Tomas, ki prihaja po obširnem opisu upora in njegovih vzrokov do naslednje ugotovitve: »Upor grških čet v srcu anglo-ameriške armade nam jasno priča kako velika zmeda bi zavladala v Evropi, ako ne bodo pravočasno energično posegli v tok dogodkov. Moskva izkorišča politične interese med Grki in Jugoslovani za razširjenje svojega vpliva tudi na Sredozemlje.«

Spopadi med Sirijci in angleškimi vojaki

Solun, 27. apr. Sirijski tiskovni urad poroča iz Damaska, da je prišlo na nekem tekališču pri Damasku do krvavega spopada med angleškimi vojaki in ljudsko množico. Vojaki so streljali. Napetost, ki je zaradi tega nastala, še traja, čeprav si vlada prizadeva, da bi pomirila duhove. Predvsem je pozvala zavezniške vojaške oblasti, naj prepovedo svojim vojakom pri izhodih v mesto nošnjo orožja.

Boji ob burmanski meji

Tokio, 27. apr. Japonski pritisk na Dinapur, važno sovražnikovo oporišče ob železnici iz Bengalije v Asam, je močno narasel. Sovražnik poizkuša z dovozom ojačenj, topništva in ostalega težkega orožja odstraniti pritisk, toda japonska ofenziva se iz Kohime nadaljuje proti zapadu. Med tem časom je bila okolica Kohime popolnoma očiščena. S tem se vedno bolj zožuje obroč okoli Imphala, že 18. t. m. so napadalci zasedli važen kraj Moilo. Japonci so s tem zabili v skupno utrdb pri Imphalu z juga, vzhoda in severa močne kline. Odločilna bitka se torej približuje z velikimi koraki.

Tesno sodelovanje z Japonci na Celebesu

Tokio, 27. apr. Šef japonske mornariške uprave na Celebesu je izjavil po nekem potovanju skozi južne pokrajine otoka, da je pripravljenost prebivalcev za sodelovanje z Japonci naredila nanj najglobiji vtis. Zlasti ustanovitev pokrajinske uprave, je izzvala pri domačinih veliko zadovoljstvo. Proizvodnja živil močno narašča. Odkrili so tudi razne rudnine, ki jih deloma že izkoriščajo. Kmalu bodo otvorili več tkalnic.

Čungkinška vlada nezadovoljna z zavezniki

Tokio, 27. apr. »Nippon Times« se bavi z vzroki potovanja ameriškega podpredsednika Wallaca na Kitajsko. Potovanju pripisujejo tako notranje kakor zunanje politične razloge. List piše, da ni dvoma, da v Zedinjenih državah vedno bolj narašča razočaranje zaradi notranjih in vojaških ciljev čungkinške vlade. Trdijo, da hoče Wallace Čangkajšku predvsem povedati, naj spravi svojo lastno hišo v red in se sporazume s kitajskimi komunisti.

Na drugi strani tudi v Čungkingu nimajo vzrokov, da bi bili zadovoljni z Zedinjenimi državami. Wallace bo moral torej Kitajce zopet potolažiti in jih prepričati, da je poraz na indijskem bojišču le začasen. Lahko si predstavljamo, da bo v zvezi s tem igrala važno vlogo otvoritev drugega bojišča, ki bi zahtevalo preložitev vseh dobav in glavnih vojnih naporov v Evropo ter bi tako še bolj zanemarilo čungkinško Kitajsko. Gotovo je, da bi v primeru, ako bi bilo med zavezniki vse v najlepšem redu, Wallacovo potovanje ne bilo potrebno. Ono nam bolj kakor vse drugo dokazuje, da je diplomatska ali notranja fronta zaveznikov zelo neskladna.

Britanska imperijska konferenca

Amsterdam, 28. apr. Južno-afriški min. predsednik Smuts je z letalom prispel v London, da se udeleži konference ministrskih predsednikov angleškega svetovnega cesarstva.

Ženeva, 28. apr. Novozelandski min. predsednik Fraser je z letalom prispel v London, da se udeleži konference ministrskih predsednikov imperija, ki se bo pričela v ponedeljek ali torek, kakor javlja Reuter.

Ženeva, 28. apr. V francosko-kanadskih krogih izražajo mnenje, tako javlja Reuter iz Montreala, da bo min. predsednik King na bližnji londonski konferenci pobijal zamisel imperijske federacije.

Popravilo parnika „Normandie“ odgodeno

Madrid, 27. apr. EFE javlja iz Washingtona, da so ameriške mornariške oblasti odgodile popravila na francoskem luksuznem parniku »Normandie« na povojno dobo, ker Zedinjene države ne morejo dati na razpolago delovnih sil za ta popravljalna dela.

68 sovražnikovih letal uničenih

Sovjetski krajevni napadi pri Sevastopolju propadli — Novi boljševiški poizkusi prodora severno od Jasija preprečeni — Sovražnikove postojanke južno-zapadno od Kovelja prebite

Führerjev glavni stan, 28. apr. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na področju Sevastopolja so propadli krajevni boljševiški napadi v strnjenem ognju vseh vrst orožja. Podčastnik nekega grenadirskega polka Winter je uničil 23. in 24. aprila 18, podčastnik nekega oddelka oklopniških lovcev Reder pa 16 sovražnikovih oklopnikov.

Ob spodnjem Dnjestru je sovražnik ves dan zaman poizkušal razširiti svoja predmostja.

Severno od Jasija so bili v hudih bojih preprečeni ponovni poizkusi prodora močnih sovražnikovih sil.

Južno-zapadno od Kovelja so prodrli oddelki vojske in SS, odlično podprti od letalstva, globoko razčlenjene sovražnikove sisteme postojank in vrgli sovjetske čete v odseku Turja nazaj.

Oddelki težkih bojnih letal so v preteklih noči napadli sovjetske preskrbovalne zveze na področju Sarnov.

Na Arktiku je bilo z velikimi izgubami sovjetskih čet odbitih več sovražnikovih sunkov z močno topniško pripravo.

Pri napadu sovražnikovih letal na neko nemško spremljavo pri Bodoeju, ki je bil javljen 26. aprila, se je število letal, ki so jih sestrelile edinice vojne mornarice, zvišalo od 3 na 11.

Iz Italije javljajo živahno delovanje naših udarniških oddelkov. Več sovražnikovih sunkov je bilo razbitih.

Na Jadranskem morju je bil otok Korčula ponovno očiščen komunističnih tolp.

Skupine nemških brzih čolnov pod poveljstvom korvetnega stotnika Kluga in stotniškega poročnika v. Mirbacha so potopile v jutranjih urah 28. aprila ob angleški južni obali v neki angleški spremljavi, močno zaščiteni z rušilci in številnimi majhnimi vojnimi ladjami, 3 ladje s skupno 9100 brt. in torpedirale nadaljnjo z 200 brt., s katere potopitvijo je računati. V hudih bojih je bil nadalje torpediran en rušilec, čigar potopitve pa zaradi močne obrambe ni bilo mogoče opazovati, vendar se lahko to z gotovostjo predvideva. Naši oddelki so se vrnili brez poškodb in brez izgub v posadkah na svoja oporišča.

Nad zasedenimi zapadnimi ozemlji je bilo včeraj uničenih 21 sovražnikovih letal. Angleški bombniški oddelki so ponoči izvedli strahovalne napade proti krajem v zapadni in južno-zapadni Nemčiji, posebno proti mestu Friedrichshafnu. Povzročena je bila škoda v stanovanjskih okrajih in izgube med prebivalstvom. Sile letalske obrambe so uničile 47 štirimotornih strahovalnih bombnikov.

Nemška brza bojna letala so napadla v pretekli noči z dobrim učinkom cilje v vzhodni Angliji ter težke bojne oddelke, zbirališča ladij in druge vojno važne cilje na področju angleške južno-zapadne obale.

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 28. apr. Vrhovno poveljništvo rumunske vojske je objavilo 27. aprila:

Proti sevastopoljskemu predmostju so bili krajevni napadi brez uspeha.

Ob spodnjem Dnjestru so bili s krvavimi izgubami odbiti poizkusi prodora. V srednji Besarabiji nič omembe vrednega.

Severno od Jasija so v teku srditi boji z nasprotnikom, ki napada neprestano z močnimi silami, podprtimi z oklopniki. Nekaj krajevnih vdorov je bilo zajezenih ali v protisunku zmanjšanih.

V odseku Pascanija in v gorah Bukovine ni bilo nobenih posebnih dogodkov.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 28. apr. Vojno poročilo z dne 28. aprila se glasi:

Na karelski ožini živahnejše obojestransko obstreljevanje. V zapadnem delu ožine je prodrl naš udarniški oddelek v sovražnikove postojanke in uničil več odpornih gnezd. Na Aunuški ožini in na ožini pri Maaselkae so bili na petih mestih odbiti sovražni udarniški oddelki. Z ostalega bojišča ne javljajo ničesar posebnega.

Boji v vseh važnih odsekih na jugu vzhodnega bojišča

Berlin, 28. apr. Zaradi novih boljševiških napadov na področju Jasija so nemške čete na jugu vzhodnega bojišča sedaj v boju v vseh važnih odsekih med Sevastopoljem in Luckom.

Na področju Sevastopolja si sovražnik še vedno ni utegnil opomoči od svojih v nedeljo in ponedeljek utrpelih težkih izgub. Kakor prejšnjega dne se je tudi 26. aprila omejil na krajevne in s silnim topniškim ognjem podprte sunke severno od Balakleje in južno od železnice Bahčisaraj-Sevastopolj. Nemške in rumunske čete so odbile vse napade. V južno-vzhodnem predmestju mesta so morale na nekaterih krajih preiti v protisunke, v severnem žarišču pa je težkemu nemškemu orožju uspelo pravočasno zagrabiti in razbiti sovražnika, ki se je pred odsekom Ölberg pripravljal za napad.

Ob spodnjem Dnjestru je sovražnik po strnjenju številnih divizij nadaljeval poizkuse prodora. Med ustjem Dnjestra in Tiraspolom so boljševiki poizkušali premagati zamočvirjeno ozemlje ter se onstran Dnjestra ponovno zasidrati za nadaljnje sunke. Napadi, podprti od bojnih letalcev, so propadli v nemškem ognju. Pri Tigini in v manjšem obsegu tudi pri Grigorijopolu in na ozemlju izliva Reuta so sovjetski oklopniki zabijali kline. Tukaj so se razvili ogorčeni boji iz bližine. Nemške čete so dobile premoč in so prizadele sovražniku, ki je bil pogosto istočasno napaden s treh strani, izredno težke izgube. Oddelki, ki so sledili umikajočim se boljševikom, so zožili še bolj neki odsek iz prejšnjega dne in so uničili na drugih mestih prodrle sile. Nadaljnje postojanke je izgubil sovražnik zaradi še vedno naraščajočega Dnjestra. Veliko vodovje ga je prisililo, da je izpraznil nekaj izpostavljenih oporišč. Da nadomesti velike izgube, dovaža sedaj sovražnik svojim težko prizadetim napadalnim divizijam nove sile. Tudi težki topniški ogenj dopušča domnevo, da bo sovražnik nadaljeval svoje doslej izjalovljene poizkuse prodora.

Tudi severno od Jasija so boljševiki pričeli napadati. Nemške in rumunske čete so nudile naskoku sovražnikove pehote, podprte s 60 do 70 oklopniki in močnimi oddelki bojnih letal, žilav odpor in uničile številne sovjetske oklopnike. Uspeh sovražnikovega množestvenega žrtvovanja sil sta bila zgolj dva krajevna, toda takoj zajezena vdora, ni pa uspel poizkus prodora v smeri na Jasi. Dalje zapadno so nadaljevale nemške četes voje krajevne napade za zboljšanje bojišča, ki jih je prejšnji dan pričela oklopno-grenadirska divizija »Grossdeutschland«. Zapadno od Sereta so edinice oddelkov SS dovedle ujetnike in zaplenile 4 topove ter število pehotno orožje.

Med Karpati in zgornjim Dnjestrom so si nemške in madžarske čete na ozemlju, ki je bilo zaradi nalivov ponovno zelo zablateno, priborile z napadi, ki trajajo že od srede aprila, v hudih bojih nadaljnje ozemlje.

Severnozapadno od mesta Luck je dobro napredoval nemški napad kljub srditim sovražnikovim protisunkom.

V odseku med Pripjetom in Narvo je bilo še nadalje mirno in so bili zgolj manjši sunki udarniških in izvidniških oddelkov. V bojih na področju južno od Pskova je sovražnik v tretji obrambni bitki od 31 marca do 15. aprila uporabil skupno 28 divizij, ki jih je ponovno vrgel v borbo. Vrh tega je sodelovalo pri teh poizkusih prodora nad 500 oklopnikov ter močno topništvo in bojno letalstvo. Navzlic tej množestveni uporabi sil so sovražniku uspele zgolj krajevno omejeni početni uspehi. Ti malenkostni vdori so bili zajezeni, vsi nadaljnji napadi pa so se izjalovili.

Štirinajstdnevni brezuspešni poizkusi prodora so stali sovražnika po dosedanjih vesteh okoli 60.000 padlih in ranjenih, 404 oklopnike, 121 letal, velike količine avtomatskega in ročnostreiskega orožja ter več sto ujetnikov.

Na Arktiku še vedno trajajo krajevni spopadi, ki so se pričeli v torek. Na murmanskem bojišču je poizkušal sovražnik po posebno močni topniški pripravi, med katero je izstrelil 18.000 granat najrazličnejših kalibrov, uničiti izpostavljeno nemško oporišče, ta akcija, ki sta jo izvedli dve četi strelcev, pa se je izjalovila v krvavih bojih iz bližine.

Boljševiška strahovlada v Odesi

Konstanca, 27. apr. V konstanško luko je prispel te dni motorni čoln z belo zastavo, ki je pripeljal težko ranjenega rumunskega patra Virgila Garoiuja in dva rumunska trgovca z njunima ženama. Vsi so pobegnili iz Odese.

Bili so popolnoma izčrpani in so izpovedali, da prebivalstvo v Odesi močno gladuje. Sovjetske čete, ki so vdrle v mesto, so pričele takoj pleniti, ne da bi jih njihovi poveljniki zadrževali. Kdor se je le z besedami upiral, je bil takoj ustreljen. Boljševiki so bili besni in divji na vse Rumune. Mnoge rumunske hiše so zažgali. Begunci so ušli deportaciji v notranjost Rusije le na ta način, da so se več dni skrivali v nekem podzemeljskem rovu v bližini luke. Nekega večera je tik pred nastopom teme v njihovi bližini pristal motorni čoln s sovjetskimi vojaki, ki so pričeli pijančevati v bližnji hiši. Begunci so izkoristili to priložnost in so s čolnom ušli iz luke. Obalne straže so otvorile nanje hud ogenj in so jih iskale tudi z žarometi, a končno se jim je le posrečilo, da so prišli na odprto morje. Pater Goroiu je dobil na begu strel v prsa in so ga nezavestnega odnesli v neko bolnišnico v Konstanci.

„Samostojne“ republike brez lastnih proračunov

Ženeva, 28. apr. Anglo-Američani so pravico za ustanovitev lastnih zunanjih komisariatov, ki jo je na zadnjem zasedanju vrhovnega sovjeta ob koncu januarja odobrilo 16 sovjetskim republikam, pozdravili kot dokaz, da dobivajo s tem zvezne sovjetske republike vedno večjo samostojnost. Vendar pa v proračunih teh 16 zveznih republik za leto 1944. ni nobenih postavk iz katerih bi te republike mogle kriti izdatke, ki nastajajo iz teh novo pridobljenih pravic.

To je nov dokaz, da je domnevna samostojnost teh republik zgolj slepilo, določeno za demokratske bedake, ki bi radi spravili sovjetski režim v demokratsko državno obliko, in zato nasedejo slehernemu slepilu Kremlja.

Boljševiško sovraštvo proti islamu

Berlin, 27. aprila Komunistične tolpe na severnozapadnem Balkanu so v enem dnevu zopet izgubile 496 padlih, 51 ujetnikov, 3 topove, 12 strojnic in nad tisoč pušk. Poleg tega je prebežalo 112 tolovajev. Ti prebežniki so povečini severnobosanski mohamedanci, ki so jih tolovaji prisilno mobilizirali in vrgli v boj proti nemškim in hrvatskim legijonarjem na posebno ogroženih mestih. Tako so na lastni koži občutili komunistično sovraštvo do Islama.

Nauk Dolenjske

V požarih, potokih krvi, nepopisnem trpljenju in mukah se je naša krotka Dolenjska osvestila in krenila na edino možno rešilno pot, na pot odločne samoobrambe proti uničevalnemu komunističnemu besu. Zdaj, ko je najhujše za nami in stoji dolenjsko prebivalstvo strnjeno v taboru slovenskega domobranstva, se marsikdo sprašuje, kaj je bilo treba teh strahot in vsega tega gorja ter kako je vendar moglo priti do take podivjanosti, ko je spočetka vse tako lepo kazalo.

Marsikdo si tudi obuja spomine, kako se je stvar začela, kako se je izrodila in kako je zagazila popolnoma v protiljudske in protislovenske vode. Poleti in jeseni leta 1941 so se na Dolenjskem podeželju začele pojavljati majhne skupine, ki so imele polna usta lepih besedi o svobodi, o »borbi proti okupatorju« in o boljši bodočnosti, ki jo zasluži »naše pridno ljudstvo«. Ljudje so z nezaupanjem gledali in poslušali te klateže, ki niso imeli nikakršnega pojma o življenju našega delovnega ljudstva in po vsej priliki niso bili niti delavci niti kmetje. Še večje je postajalo nezaupanje, ko je ljudstvo videlo, da so se tujim prišlecem pridružili domači delomržneži, ljudje, ki so bili na slabem glasu in od katerih ni mogel nihče pričakovati, da bi se hoteli žrtvovati za ljudstvo.

Polagoma so se ti prišlecí ojačili z nadaljnjim krajevnim in tujim dotokom ter so prenehali biti krotki in ponižni prosilci. **Začeli so nastopati vedno bolj oblastno, začeli so »rekvirirati«, po malem tu in tam prisilno mobilizirati, ter povzročati nemire in nerede. Namerno so s tem izzivali protiukrepe savojske vojske, saj so se znali sami pravočasno umakniti in poskriti, tako da je trpelo le domače prebivalstvo.** V strahu in zmedi pa se je v takih primerih vedno našlo nekaj ljudi, ki so iskali rešitve v gozdovih, a so tam prišli pod oblast komunističnih tolovajev ter morali potem z njimi čez drn in strn.

Leta 1942 pa so ljudje opazili, kako prijateljsko občujejo badoljevci z voditelji OF. Novomeški general Cerutti je »upornikom« spravljal v roke cele pošiljke obleke, obutve, živil in vojaških potrebščin, kajti badoljevcem je bilo do tega, da dokažejo, kako so potrebni na Dolenjskem, da ne bi jim bilo treba iti na vzhodno fronto. Navidezno so začeli tolovaji napadati razne postojanke savojske vojske, toda tako, da so bile izgube na obeh straneh smešno majhne.

Tem huje pa je za vsak tak napad plačalo prebivalstvo dotičnega kraja. Stotine ljudi je tako po Dolenjskem in Notranjskem izgubilo življenje, na tisoče jih je moralo v ječe, na desettisoče v internacijo. Komunisti, ki so imeli takrat že vso OF popolnoma v svojih rokah, so govorili, da »žrtve morajo biti«, istočasno pa so bolj in bolj kazali svojo komunistično barvo in začenjali postopno priznavati, da jim ne gre za osvoboditev naroda, temveč za komunistično revolucijo, pri kateri je potem vseeno, ali še kaj Slovencev ostane ali ne.

Vzporedno s tem razvojem se je stopnjevala borba komunistov proti vsem onim Slovencem, o katerih so se bali, da bi ovirali njihove revolucijske načrte ali se jim celo zoperstavljali. **Brezobzirno so pobijali ljudi po deželi in v Ljubljani, neoporečne slovenske može in žene, pa tudi cele rodbine.** Razkrinkali so se na ta način vedno bolj in ljudstvo se je še bolj odločno začelo odvračati od njih. Spregledali so tudi ljudje v Ljubljani in drugih krajih, ki niso neposredno trpeli pod komunistično strahovlado, in so zato podpirali OF ali vsaj z njo simpatizirali. Dokončno razkrinkanje komunistične protinarodne politike pa je prinesel lanski september, ko so po **zlomu badoljevske vojske dotedanji navidezni sovražniki postali debeli prijatelji in so badoljevci vstopali v komunistične oboroženе čete ter se z njimi skupno borili proti Slovencem.**

Ko so ljudje začeli spregledovati peklensko komunistično igro in ko so videli, da je samo ljudstvo žrtev tega izdajalskega početja, **se je sama po sebi rodila misel samoobrambe. Možje in fantje po vaseh, katere so ogrožala komunistična krdela z izropanjem in s prisiljenimi mobilizacijami, so se združili v vaške straže, da bi se tako čim bolj zaščitili pred komunističnimi tolovaji. OF je proglasila te vaške straže za izdajalce in za »belo gardo« ter na ta način nehote sama potrdila, da tvorijo njene čete »rdečo gardo«, da se torej bore le za komunizem.**

Vsa obrekovanja in vsa slepljenja pa niso mogla več zapeljati dolenjskega kmeta. Spoznal je, da je **njegova rešitev edino v samoobrambi, in ko je nastopilo slovensko domobranstvo, se ga je ljudstvo oklenilo z vso silo.** Prisilni mobiliziranci so začeli uhajati izpod tolovajskega jarma in tvorijo danes najzanesljivejše jedro domobranskih čet. Dolenjski kmet je sedaj trdna podlaga domobranstva, te naše res narodne vojske, ker si hoče ohraniti vsaj še to, kar je ostalo od divjanja komunistov. Lahko ugotovimo, da je **Dolenjska ozdravljena, čeprav je plačala to svoje izkustvo zelo drago, z milijardami uničenega premoženja in z desettisoči svežih slovenskih grobov. Komunistom in njihovi OF so na Dolenjskem poslej izpodmaknjena tla za vedno.**

Po badoljevskem **izdajstvu se je kuga** komunističnega tolovajstva razširila na Kras in na Primorsko. Dežela je šla isto pot, kakor jo je bila prehodila Dolenjska: **pot umora, ropanja, izdajstva in sodelovanja pripadnikov vseh mogočih narodov pod komunističnim praporom.** Komunizem je tudi na Primorskem postopal tako, kakor se je bil naučil v španski državljanski vojni. **Toda tudi na Primorskem je bolezen v glavnem že prestana in se s hitrimi koraki bliža ozdravitev. Ljudje so videli tesno sodelovanje slovenskih komunistov z italijanskimi in se odvračajo od te nepoštene druščine. Bolj in bolj spoznavajo odrešilno poslanstvo domobranske misli in tudi tu bo OF kmalu doigrala.**

Komunisti poskušajo svojo srečo tudi v drugih sosednih pokrajinah, kjer ljudje doslej še niso spoznali in na lastni koži občutili teh lažnivih »osvoboditeljev«. **Usoda Dolenjske naj bi bila vsem ljudem dober nauk, bila naj bi jim svarilo, kam jih bo privedlo, če bodo nasedali lažni komunistični agitaciji, in obenem bodrilo, kako se lahko najhitreje rešijo te nesreče in si prihranijo enake žrtve, kakršne je morala utrpeti Dolenjska.**

Strah pred resnico

Prisilni mobiliziranci so v resnici ujetniki — Velike izgube komunistov — Neznosno življenje v gozdovih

Včeraj smo poročali o velikem razočaranju gorenjskih fantov, katere so komunisti privedli na Dolenjsko. Deloma s silo, deloma z zvijačo in lažjo so jih izvabili z njihovih domov k sebi med »gošarje«. Najprej so jim obetali, da bodo ostali blizu domačih krajev in tam počakali konca vojne, ki bo itak že čez par tednov. Ko pa so jih imeli enkrat v rokah, so jim natvezili, da morajo iti »samo zaradi izvežbanja« nekaj časa na »osvobojeno ozemlje« na Dolenjskem, kjer se bodo lahko mirno vežbali v orožju in živeli kakor v raju.

Fantje so jim, čeprav omahovaje, še verjeli in šli z njimi. Na Dolenjskem pa so se jim hitro začele odpirati oči, ko so videli, kako razdejanje so komunisti prinesli onim krajem, v katere so prišli, in kako jih ljudstvo zaradi tega mrzi. Spoznali so tudi, da je res, kar so sicer slišali že prej, a niso mogli verjeti, namreč, da je ves »osvobodilni boj« samo komunistična stvar in da ne gre za nikake narodne koristi, temveč le za izvedbo komunistične revolucije. Te pa si noben zaveden kmečki fant ne želi in je še manj pripravljen se za njo boriti.

Zato so tudi gorenjski prisilni mobiliziranci, ko so videli, da so prevarani in izdani, začeli misliti le na to, kako bi utekli in se vrnili domov. Tega seveda se komunisti najbolj boje, saj po krajih izven Ljubljanske pokrajine še vedno slepijo ljudi z onimi lažnimi narodnimi gesli, s katerimi so pred dvema letoma begali in zapeljevali ljudi v Ljubljani ter po Dolenjskem in Notranjskem. Da bi jim docela onemogočili povratek na domove, kjer bi lahko ljudem povedali resnico, so komunisti po svoji stari navadi odvedli tudi gorenjske mobilizirance daleč od njihovih domov in nato še z Dolenjskega dalje na jug, proti hrvatskim gozdovom.

To pošiljanje prisilnih mobilizirancev čim dalje proč od domačih krajev je najboljši dokaz slabe vesti komunističnih kolovodij. Za vsako ceno hočejo prisilnim mobilizirancem onemogočiti, da bi se rešili. Ne boje se tega samo zato, ker število pripadnikov njihovih oboroženih krdel že itak vedno bolj kopni, tako da že davno ne morejo več nadomeščati izgub, katere jim dan za dnevom povzročajo domobranski in nemški vojaški oddelki. V enaki ali še večji meri se, kakor že omenjeno, bojijo, da ne bi razočarani fantje, če bi se vrnili med domače ljudi, tudi tem odprli oči ter jim povedali resnico o razmerah na dolenjskem »osvobojenem ozemlju«, o vedno ostrejšem protikomunističnem razpoloženju tamkajšnjega prebivalstva in o resnično narodnem boju, ki ga vodijo slovenski domobranci. Bojijo se, da ne bi tako kakor na Dolenjskem tudi ljudje izven Ljubljanske pokrajine izvedeli in spoznali, kakšna sleparija so narodna gesla OF in kako je v resnici vse samo komunistično maslo.

*

Že v par številkah smo poročali o velikih izgubah, ki so jih v preteklih dneh utrpeli komunistični oboroženi oddelki v severnem prodelu Dolenjske. Števila padlih pripadnikov teh oddelkov še ni mogoče točno ugotoviti, mora pa biti zelo veliko, saj je samo en oddelek domobranske posadke z Grosupljega samo na ozemlju, ki ga je on zavzel in očistil, našel in pokopal nad 30 mrtvih komunistov. Kako visoke morajo biti komunistične izgube, dokazuje tudi dejstvo, da je med padlimi vedno več višjih komunističnih komandantov. Tako sta bila med onimi, ki so jih pokopali grosupeljski fantje tudi komandant I. bataljona »Cankarjeve brigade«, neki Simončič, in njegov namestnik Neredež. Po znakih so spoznali med mrtvimi tudi dva četna komandirja ali namestnika. Kdor ve, kako komunisti štedijo svoje »šarže«, lahko iz tega sprevidi, kako velike morajo biti njihove izgube, da se niti ti ne morejo rešiti, in kako slabi po številu in duhu morajo že biti njihovi oboroženi oddelki, da padajo že tudi komandanti, ki so se doslej — po lastnem nagibu in po naročilu »od zgoraj« — vedno skrbno čuvali vsake nevarnosti ter pošiljali v boj le svojo »rajo«, prisilne mobilizirance.

*

V zadnjih bojih ujeti pripadniki komunističnih oddelkov v polni meri potrjujejo dosedanje izpovedi ujetnikov in ubežnikov o neznosnih razmerah in nemogočem življenju v gozdovih. Vsi so ušivi in garjevi, vsak drugi ima kako bolezen, a dokler le more hoditi, ga ne puste, da bi se šel zdravit. Razcapani so in izstradani, primanjkuje jim obleke in hrane, trda jim prede že tudi z orožjem in municijo. Njihovo število pada bolj in bolj, tako da njihove hvalisane »brigade« v resnici ne predstavljajo niti bataljonov in njihovi »bataljoni« niti ne kompanij.

Pri tem pa kljub vsemu strahovanju komunisti ne morejo preprečiti, da ne bi še vedno raslo število ubežnikov, ki se prebijejo k nemškim ali domobranskim oddelkom, se jim vdajo in se skušajo z njihovo pomočjo vrniti na svoje domove. Vedno več pa je tudi takih, ki prihajajo od komunistov tako razočarani in spreobrnjeni, da se prostovoljno javljajo za vstop v domobranske vrste, ker so se prepričali, da na ta način najbolj in najhitreje koristijo svojcem in svojemu narodu.

Boji s tolovajskimi tolpami

Berlin, 26. apr. V Bosni so nemške in zavezniške čete v zadnjih dneh napadle predvsem osrbovalna in rezervna oporišča komunističnih tolp. Neki nemško-hrvatski oddelek je iztrgal boljševikom veliko municijsko skladišče s kakimi 340.000 naboji za puške, 2100 ročnimi granatami, več zaboji protitankovske municije in pomembnimi količinami razstreliv. Štiri nadaljnja municijska skladišča so eksplodirala v vaseh, ki so jih na begu zažgali tolovaji.

Zadnja pot dveh junaških oficirjev

Ljubljana, 28. aprila.

V sredo ob 16. so prepeljali z žal truplo domobranskega stotnika Antona Harbiča na Orlov vrh, kjer bo počival med svojimi tovariši, ki so padli za boljšo bodočnost slovenskega naroda. Ob pokojnikovem grobu je bila zbrana častna četa domobrancev z domobransko godbo, ki je zaigrala Beethovnovo žalno koračnico. Ob zadnjem slovesu so počastili spomin pokojnika poleg njegove soproge in hčerke prezident general Rupnik, v spremstvu adjutanta podpolkovnika Kregarja, zvezni oficir med domobranstvom in nemško vojsko podpolkovnik Balke z adjutantom Hadrathom, poveljnik Slovenskega domobranstva podpolkovnik Krener z načelnikom štaba ppk. Peterlinom in pomočnikom ppk. Vizjakom. Poleg teh visokih predstavnikov so položili vence še mnogi tovariši častniki in domobranci ter prijatelji in znanci. Ob odprtem grobu je spregovoril v slovo pisatelj poročnik Kociper. Orisal je življenje junaškega stotnika, ki se je kot rojen Hrvat žrtvoval za slovenski narod v njegovi najtežji borbi proti komunizmu. Bil je zgled vsem oficirjem, ki bodo znali vedno ceniti njegovo veliko žrtev. Pogrebne obrede je opravil domobranski višji kurat dr. Lenček z asistenco.

Včeraj pa so prepeljali z žal ob 4. popoldne pred viško cerkev zemske ostanke domobranskega stotnika Albina Cerkvenika, ki je padel v borbi skupno s stotnikom Harbičem. Izpred cerkve so nosili krsto domobranci iz pokojnikove čete. Tudi tega pogreba so se udeležili g. prezident general Rupnik, predstavniki nemške oborožene sile in Slovenskega domobranstva ter zastopstvo Zveze bojevnikov s šefom Tiskovnega urada g. Majcetom na čelu.

Poleg staršev so prisostvovali pogrebu prijubljenega stotnika še njegovi sovaščani iz Loga, ki so se zbrali skoro polnoštevilno. Lepe vence so položili vsi visoki predstavniki, poleg tega pa še znanci, tovariši in prijatelji. Bilo je skupaj 18 vencev. Domobranska godba je zaigrala Beethovnovo žalno koračnico in še ganljivo vojaško žalostinko: »Imel sem tovariša«. Stotnik Vuk Rupnik se je kot njegov tovariš z vojne akademije toplo poslovil od padlega junaka ter postavil njegovo borbo in žrtev kot svetel zgled vsem domobrancem. V sprevodu sta se razvrstili tudi oficirska in podoficirska domobranska šola, v katerih je bil tudi stotnik Cerkvenik učitelj. Verske obrede je opravil višji kurat dr. Lenček z asistenco, častna domobranska četa pa je oddala v poslednje slovo tri salve.

Slovensko domobranstvo je izgubilo dva svojih najboljših častnikov, ki sta pokazala v svoji vojaški službi odlične vrline in požrtvovalnost, ki je dosegla svoj višek s tem, da sta oba padla junaške smrti za slovensko zemljo. Naj mirno spita v njenem naročju, ves narod pa jima bo ohranil časten in hvaležen spomin!

Gospodarstvo

Zapora židovskih trgovin v Budimpešti

Madžarski trgovinski minister je pred dnevi na mah odredil zaporo vseh židovskih trgovin v Budimpešti. Ta nenadni ukrep je imel presenetljiv uspeh. Že odredba, po kateri morajo židje nositi na obleki židovsko zvezdo, je na začudenje budimpeštanskega prebivalstva pokazala, kako veliko je število židov v madžarskem glavnem mestu. Še bolj očitno je to prišlo do izraza ob zapori židovskih trgovin. Prebivalstvo je šele sedaj spoznalo, da je mnogo ulic, kjer so bile prav vse trgovine v židovskih rokah. V sloviti Waitznerjevi ulici je po zatvoritvi židovskih trgovin ostalo odprtih le pet trgovin. Tudi na Rakoczyjevi cesti se lahko preštejejo še odprte trgovine na prstih obeh rok. Prav v centru mesta je bilo največ židovskih trgovin.

Trgovinski minister Kunder je v zvezi z zaporo židovskih trgovin izjavil, da je s tem napravljen konec židovskim mahinacijam na blagovnem trgu. Ugotovljeno je bilo, da so židje kupičili blago in ga odtegovali potrošnji, kar je škodovalo državni obrambi in vsemu gospodarstvu. Po ugotovitvi blagovnih zalog zaprtih židovskih trgovin, ki so zaplenjene, bo to blago po izjavi ministra dano na razpolago madžarskim trgovcem. Zaprte židovske trgovine bodo lahko prevzeli madžarski trgovci, ki imajo potrebne strokovne izkušnje.

V zvezi z zaporo trgovin poudarja budimpeštanski list »Magyar Szo«, da je v Budimpešti še preko 100 židovskih tiskarn, ki nadalje obratujejo. Te tiskarne dajejo židom možnost, da vsak čas nadaljujejo podzemeljsko rovarjenje, saj lahko v teh tiskarnah ne gledе na cenzurne predpise tiskajo letake. Pričakovati je, da bo v kratkem tudi tako delovanje židov onemogočeno.

Angloameriški valutni sporazum

Kakor smo že kratko poročali, je angleški zakladni minister sir John Anderson v angleški spodnji zbornici sporočil, da je prišlo do prvega rezultata dolgotrajnih valutnih pogajanj med britskimi in severnoameriškimi finančnimi eksperti in da bo vsebina sporazuma istočasno objavljena v Londonu in Washingtonu. Ob koncu preteklega tedna je prišlo do objave nekaterih podrobnosti. K temu valutnemu načrtu, čigar avtor je židovski finančni minister Morgenthau, poroča »Völkischer Beobachter« naslednje podrobnosti.

Pogajanja za ta svetovni valutni načrt so trajala leto dni in je v zadnjih šestih mesecih po osnovah Morgenthaua pri sestavljanju načrta sodelovalo okrog 100 strokovnjakov iz 30 držav. Iz izjav v obeh angleških zbornicah je razvidno, da se je Velika Britanija sprijaznila z odločilno kontrolo vseh valut od strani Zedinjenih držav. Tako bi Židje iz Wall Streeta v primeru zavezniške zmage vsem narodom predpisovali obseg njihovega gospodarskega udejstvovanja in njihove oskrbe z dobrinami. Merilo za to udejstvovanje bi bilo podano zgolj z dobroimetjem pri predvideni mednarodni valutni banki, ki bi sama imela v rokah dostop k najvažnejšim surovinam in živilom.

Predviden je svetovni valutni fond v višini 8 milijard dolarjev, ki bi se pri poznejšem vstopu drugih držav povečal na 10 milijard. Delež Zedinjenih držav pri tem fondu bi znašal 2.5 do 2.75 milijarde dolarjev, delež Anglije 1.25 milijarde in delež Sovjetske zveze 1 milijardo dolarjev. Predvideno je da bi vsaka država del svojega deleža vplačala v zlatu. Na ta način bi lahko Zedinjene države koristno uporabile del svojih zlatih rezerv, ki znašajo sedaj 21 milijard dolarjev. Iz tega fonda bi vsaka država dobivala devize le v omejenem obsegu.

Narod, ki je lahko še tako delaven in priden, ne bi mogel potemtakem nikoli doseči večji delež v svetovni izmenjavi dobrin kakor je predvideno. Svetovna trgovina bi postala nekak monopol ameriških finančnikov, ki so si zasigurali tudi možnost omejitve kmetijske proizvodnje v posameznih deželah, kar bi Evropo tudi v pogledu prehrane spravilo v odvisnost Zedinjenih držav. Znižanje ali zvišanje vrednosti valute bi bilo dopustno samo z dovoljenjem svetovnega valutnega fonda in le v manjšem obsegu, kar je naperjeno zlasti proti Angliji, ki je hotela imeti bolj proste roke v pogledu devalvacije valute in doseči zboljšanje konkurenčnih možnosti na svetovnem trgu z devalvacijo valute. Zedinjene države, Britski imperij in Sovjetska zveza, ki predstavljajo samo eno tretjino prebivalstva na zemlji, bi imeli večino v valutnem fondu in s tem tudi možnost predpisovati drugim narodom obseg gospodarskega udejstvovanja. Ker imajo v denarnem sistemu teh treh držav židje odločilno besedo, bi pomenila taka ureditev napad na gospodarsko prostost vseh narodov.

GOSPODARSKE VESTI

= Statistika Zavoda za socialno zavarovanje. Zavod za socialno zavarovanje objavlja podatke o gibanju članstva v mesecu marcu t. l. V tem mesecu je bil pri zavodu samem in pri bolniški blagajni trg. bolniškega in podpornega društva zavarovan 23.901 delavec, to je za 340 več kakor v februarju in za 903 več kakor v januarju. Od celotnega števila zavarovancev je odpadlo na sam zavod 19.361, na bolniško blagajno TBPD pa 4540. Odstotek bolnikov je nekoliko popustil na 2.92% Povprečna dnevna zavarovana mezda, ki je znašala v januarju 28.05, v februarju pa 28.88 lire se je v marcu dvignila na 29.58 lire. Skupna dnevna zavarovana mezda pa je narasla od 645.200 odnosno 680.350 na 706.900 lir. Najbolj se je v marcu povečala zaposlitev pri gradnjah nad zemljo, in sicer od 1381 na 1552 delavcev. Število zaposlenih delavcev pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb, ki je v prejšnjem mesecu znatno naraslo, je v marcu za malenkost nazadovalo na 1869. V kovinski industriji je zaposleno delavstvo narastlo od 1084 na 1131, v javnem prometu od 941 na 1013, v tekstilni industriji od 622 na 694, v industriji za predelovanje usnja od 499 na 514, v lesni stroki od 903 na 944 itd. Za malenkost je nazadovala zaposlenost v papirni industriji, v usnjarski industriji, v živilski industriji, v tobačni industriji in v oblačilni industriji.

= Obvezno označevanje cen za vse potrošne predmete v Nemčiji. Že vrsto let obstoja v Nemčiji predpis, po katerem se morajo cene najvažnejših potrošnih predmetov v trgovinah vidno označiti. Z novo naredbo nemškega državnega komisarja za cene, ki stopi v veljavo 1. julija t. l., se ta dolžnost označevanja cene razširi na vse blago, ki se prodaja v detajlnih trgovinah. K tej naredbi bo izšla v kratkem še izvršilna naredba.

= Na Hrvatskem so uvedli dovolilnice za nakup radijskih aparatov. Na podlagi odredbe hrvatskega glavnega ravnateljstva za javni red in varnost se smejo odslej novi radijski aparati in žarnice za radijske aparate prodajati samo na podlagi posebne dovolilnice, ki jo izda pristojno policijsko ravnateljstvo. Vsi trgovci z radijskimi aparati so morali prijaviti svoje zaloge. Tudi za nakup starih radijskih aparatov od zasebnikov je potrebna posebna dovolilnica pristojnega policijskega oblastva.

= Kriza v lesnem gospodarstvu na Slovaškem. Zaradi političnih dogodkov v Italiji ob koncu lanskega leta se je slovaški izvoz lesa občutno zmanjšal, ker je zaenkrat odpovedal izvoz v Italijo. Na slovaškem lesnem trgu se že kažejo posledice tega najnovejšega razvoja. Tako morajo lesno-industrijska podjetja deloma izločati blago za zalogo, , ker raznih vrst tehničnega lesa trenotno ne morejo prodati. V krogih slovaške lesne industrije upajo, da bo prišlo do olajšanja s povečanim izvozom v Nemčijo. Zato z zanimanjem pričakujejo, kaj bodo prinesla nemško-slovaška trgovinska pogajanja, ki se bodo v kratkem pričela.

= Racioniranje kruha na Portugalskem. Zaradi nezadostnega dovoza iz prekomorskih držav je bila Poortugalska primorana uvesti racioniranje kruha. Racioniranje so najprej uvedli v Lizboni, kjer je določen dnevni obrok belega kruha na 186 gramov; za isti odrezek se dobi 295 gramov črnega kruha.

= Američani skušajo dobiti kontrolo nad italijansko novčanično banko. Badoglijeva Južna Italija postaja vedno bolj gospodarska kolonija severnoameriškega velekapitala, ki se skuša v zadnjem času polastiti tudi delnic zavoda Banca d'Italia. V Južni Italiji so se pojavili agenti neke ameriške finančne skupine, ki kupujejo delnice zavoda Banca d'Italia. Gre predvsem za velike pakete teh delnic, ki so že desetletja v rokah nekaterih južnoitalijanskih rodbin. Vso akcijo vodi ameriški žid italijanskega rodu Nuzzolese, ki je bil doslej svetovalec v italijanskih zadevah pri newyorškem zavodu »National City Bank of New York«.

Igrala bi za šunko, mast, salamo . . .

(ali sonet o Knjižni tomboli.)

Dva meseca že beremo reklamo,
da Knjižna bo se tombola vršila,
Izbrancev naših dela bo delila;
med njimi so izbrali: Iliko—damo.

Premnog je kupil srečko eno samo.
Ljubljančanka je rada odvrnila:
»Še nikdar nisem tombole dobila;
igrala bi za šunko, mast, salamo . . .!«

Je skoro že pred durmi SEDMI maj,
ta dan, zvečer, bo žrebanje pričelo;
doma boš gledal, če zadel si kaj, —

ne bo na javnem trgu ljudstvo vrelo,
ko v dobrih časih je popoldne celo . . .
a kujig vesel bo vsak, še — otročaj!

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Zuteilung von Handarbeiterzulagekarten (RD) in der Stadt Laibach

Für alle Personen, die Handarbeiterzulagekarten (Langarbeiter) beziehen, müssen die Arbeitsgeber in der Zeit vom 1. bis einschliesslich 6. Mai l. J. Anmeldungen vorlegen. Diese erfolgen auf einem halben Bogen Kanzleipapier in Zwieschrift und haben folgende Daten zu beinhalten:

Anschrift des Unternehmens, das den Arbiter anmeldet, Vor- und Zuname des Arbeiters, Name des Vaters, Geburtsdaten (Tag, Jahr und Monat), der Name des Familienoberhauptes des Wohnungsgebers, genaue Beschreibung der vom Arbeiter durchzuführenden Arbeit, die Zahl der wöchentlichen Werkstunden und die Unterschrift des Arbeitsgebers. Arbeitsgeber, die mehrere Arbeiter beschäftigen, haben diese in einem Verzeichnis anzumelden. Bei Taglöhnern und Taglöhnerinen ist auch die von ihnen zu bestellende Fläche anzugeben.

Die richtig ausgefüllten Anmeldungen haben die Arbeitsgeber beim Städtischen Versorgungsamte im Batapalast vorzulegen.

Personen, die in der festgesetzten Frist die Anmeldungen nicht eingelegt haben, bekommen für den Monat Juni keine Zulagekarten RD.

Vor allem werden Hausgehilfinen, Hausmeister und -meisterinen in Häusern mit weniger als 10 Parteien, Bedienerinen mit weniger als 36 Wochenwerkstunden, Köche und Köchinen, Gartenbesteller zu eigenem Nutzen, Techniker, Magazinäre, Aquisitäre, Inkassanten, Handelsgehilfen und Torwarte ohne Nachtdienst aufmerksam gemacht, keine Anmeldung vorzulegen, da ihnen nach der bestehenden Verordnung keine Zulagekarten zukommen.

Obvestila »Prevoda«

Prijave za dodatne nakaznice ročnih delavcev v Ljubljani

glede prejemanja dodatnih nakaznic za ročne delavce RD) v mestu Ljubljani.

Za vse osebe, ki prejemajo dodatne nakaznice za ročne delavce RD, bodo morali delodajalci v času od 1. do vključno 6. maja t. l. vložiti nove prijave. Te prijave morajo biti spisane na pol pole papirja pisarniške oblike v dvojniku in morajo vsebovati naslednje podatke: naslov podjetja, ki delavca prijavlja, ime in priimek delavca, očetovo ime, rojstne podatke (dan, leto in mesec), ime družinskega glavarja pri katerem stanuje, stanovanje delavca, točen opis dela, ki ga delavec opravlja, število tedenskih delovnih ur in podpis delodajalca. Delodajalci, ki zaposlujejo več delavcev, jih morajo prijaviti na enem seznamu. Pri dninarjih in dninaricah je treba navesti tudi površino polja, ki ga obdelujejo.

Prijave, spisane z zahtevanimi podatki, bodo delodajalci vlagali na Mestnem preskrbovalnem uradu v palači Bate, I. nadstropje.

Osebe, ki prijav v določenem roku ne bodo vložile, ne bodo prejele dodatnih nakaznic RD za mesec junij t. l.

Opozarjamo predvsem služkinje, hišnike in hišnice v hišah z manj kot 10 strankami, postrežnice z manj kot 36 delovnimi urami tedensko kuharje in kuharice, obdelovalce vrtov za lastno gospodarstvo, tehnike, skladiščnike, akviziterje, inkasante, trg. pomočnike in vratarje brez nočnih služb, da naj ne vlagajo prijav, ker jim v smislu izdanih predpisov dodatne nakaznice ne pripadajo.

Odrezki živilskih in tobačnih nakaznic

Mestni preskrbovalni urad bo odrezke nakaznic vseh racioniranih živil in tobaka za mesec april prevzemal v sobi št. 8 v II. nadstropju Mestnega doma, tako da pridejo med uradnimi urami od 8. do 10. dopoldne in od 15. do 17. ure tudi popoldne (razen soboto popoldne) na vrsto prodajalci po naslednjem redu:

Peki z začetnicami A do J dne 2. maja, z začetnicami K do Pi dne 3. maja in peki z začetnicami Pl do Ž dne 4. maja.

Trafikanti z začetnicami A do Km dne 5. maja, z začetnicami Ko do Pi dne 6. maja in trafikanti z začetnicami Pl do Ž dne 8. maja.

Trgovci z začetnicami A do Be pridejo na vrsto 9. maja, z začetnicami Bl do F dne 10. maja, z začetnicami G do I dne 11. maja, z začetnicami J do Ka dne 12. maja, z začetnicami Ke do Ko dne 13. maja, z začetnicami Kr do Lo dne 15. maja, z začetnicami Lu do Ma dne 16. maja trgovci z začetnicami Me do konca te črke pa pridejo na vrsto dne 17. maja. Nadalje pridejo na vrsto trgovci z začetnicami N do Pe dne 22. maja, z začetnicami Pi do Re dne 23. maja, z začetnicami Ro do Še dne 24. maja, z začetnicami Šk do U dne 25. maja in naposled trgovci z začetnicami V do Ž dne 26. maja.

Nabavljalna zadruga drž. železničarjev bo oddala svoje odrezke dne 27. maja.

Po gostinskih obratih nabrane aprilske odrezke bo mestni preskrbovalni urad prevzemal v sobi št. 9 v II. nadstropju Mestnega doma tako, da pridejo na vrsto 2. maja obrati z začetnico A, 3. maja z začetnico B, 4. maja z začetnicama C in Č, 5. maja obrati z začetnimi zlogi Da do De, 6. maja z začetnimi zlogi Do do konca te črke, 8. maja z začetnicama E in F, 9. maja z začetnico G, 10. maja z začetnico H, 11. maja z začetnicama I in J, 12. maja z začetnimi zlogi K do Km, 13. maja z začetnim zlogom Kon do konca te črke, 15. maja z začetnico L, 16. maja z začetnico M, 17. maja z začetnicama N in O, 22. maja z začetnico P, 23. maja z začetnico R, 24. maja z začetnico S, 25. maja z začetnico Š, 26. maja z začetnicami T, U in V ter naposled 27. maja gostinski obrati z začetnicama Z in Ž.

Vsi odrezki morajo biti žigosani s štampiljko trgovca ali gostilničarja. Vsi naj se natanko ravnajo po tem razporedu, obenem jim pa priporočamo, naj ta razpored izrežejo in shranijo, da ne bo zmede in nepotrebnih potov.

Držite se navodil službujočega organa! S tem, da si ga prevaril, ko te je napotil v zakloniščе, pa si mu za hrbtom ušel, nisi škodoval njemu, pač pa se lahko zgodi, da sebi.

Kronika

* **Arditi so odšli na bojišče.** Iz Rima poročajo, da je prva stotnija arditov te dni odrinila na italijansko bojišče. Pr. odhodu jih je pozdravil in spremil na postajo podtajnik fašistične republikanske stranke Pizzirani.

* **Nastop proti učiteljstvu v Argentini.** Državni tajnik argentinskega prosvetnega ministrstva je odredil, da bodo s preiskavo vsega učiteljstva, ki se bo razširila na kakih 40.000 članov, vrgli iz tega stanu vse komuniste. Preiskava se je že začela ter se bavi s strokovnim znanjem, moralnim obnašanjem in s socialnim udejstvovanjem.

* **Kako je zdaj v Odesi?** Turški novinarji v posebnih člankih opisujejo usodo rumunskih beguncev, ki so morali na vrat na nos zapustiti Odeso, preden jo je zasedla sovjetska vojska. V Odesi je zavladala takoj po ruskem vkorakanju lakota ter je zmanjkalo živil. Cele mestne četrti je uničil ogenj in preostali prebivalci nimajo niti varne strehe, ki bi jim ščitila glavo.

* **Smrt pod drevesnimi debli.** V Pregradu na Tirolskem je bil 44letni drvar Janez Wolfartstätter zaposlen pri nakladanju hlodov. Nenadoma se je skupina hlodov sprožila ter zmečkala delavca, ki je kmalu po nesreči umrl.

* **Senzacionalna tatvina draguljev.** List »Stockholms Tidningen« poroča o senzacionalni tatvini v nedeljo zvečer v vili ruskega kneza Beloserskega pri New Yorku. Knez je bil s svojo ženo pri prireditvi potnikov bivšega švedskega parnika »Kungsholma«. Slučajno je nekaj detektivov videlo, kako je z okna vile skočil moški, ki so ga po težavnem zasledovanju naposled le ujeli. V njegovih žepih so našli mnogo draguljev, med njimi biserno ogrlico, vredno 50.000 dolarjev, in smaragdno ogrlico, vredno 40.000 dolarjev. Ugotovili so, da je bil tat Šved in da je bil prej mornar na ladji »Kungsholm«. Kneza in njegovo ženo je spoznal na prejšnjih vožnjah na tem parniku. Knez Beloserski se je novembra lani poročil z neko miljonarsko hčerjo. Mornar je to vedel ter je izkoristil knezovo odsotnost za veliko tatvino draguljev.

Iz Ljubljane

u— **Nov grob.** V visoki starosti 73 let je v Grčerevcu pri Rakeku umrla ga. Ivana Matičič, rojena Istenič. Za njo žalujejo rodbina Matičič in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo dobro mater spremili v soboto ob 9. na župnijsko pokopališče v Planini pri Rakeku. Pokojni naj bo ohranjen blag spomin, njenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Za doktorja tehničnih ved** je bil promoviran danes na ljubljanski univerzi g. ing. Drago Matanović, asistent na zavodu za elektrotehniko. Čestitamo!

u— **April se poslavlja s hladnim vremenom.** Tudi še v četrtek ves dan je bil hladen veter in se ozračje ni moglo ogreti, čeprav je zlasti v opoldanskih urah sonce prijazno sijalo. Toplomer je zabeležil komaj 15.3° C. Bilo je prav neprijazno vreme, kakršno je pa tudi potrebno zlasti v pomladnem času, ko je drevje v največjem razcvetu. Češnjevo cvetje se je ob hladnem vetru že precej osulo in že mineva ta čudoviti kras naših vrtov, ki je zlasti letošnjo pomlad tako bujno poživil ljubljanske vrtove. V noči na petek se je ozračje omililo, je pa še nedalje ohlajeno, saj smo davi zabeležili komaj 3.5° C. Barometer, ki se je dvignil že precej visoko, je čez noč malce padel, vendar kaže, da bomo za nedeljo spet imeli prijetno vreme. Ako bo v nedeljo večer jasno, bodo opazovalci neba lahko motrili redek nebesni pojav: ob 23.31 sedanjega letnega časa bo Luna pokrila planet Jupiter in bo ta izredni mrk brščas viden tudi pri nas.

u— **Mladina in naš park.** Že večkrat se je oglasil v listih kak prijatelj našega parka in opozoril, da mora prebivalstvo samo varovati lepoto, snago in udobnosti našega Tivolija, ki je bolj kakor kdaj koli premnogim ljudem edini kraj prijetnega odmora po delu, otrokom iz premalo zračnih in sončnih stanovanj pa naravnost zdravstveno zavetišče. Žal da v času, ko se povsod do neskončnosti besediči o »socialnem« in »socialnosti«, ni v mnogih ljudeh niti toliko resničnega socialnega čuta, da bi respektirali in varovali javne naprave, ki so vendar skupna last. Posebej pogrešamo socialno vzgojo pri nekem delu naše meščanske mladine. Dejstvo je, da se prava in pristna socialnost kaže ne v širokoustnih frazah ki jih kdo papagajsko ponavlja za raznimi agitatorji, marveč v drobnih dejanjih, na videz malenkostnih ozirih, v nevažnih socialnih stvareh vsakdanjega življenja. Že večkrat je bilo omenjeno vandalsko uničevanje cvetlic, klopi in drugih naprav, ki služijo olepšanju javnega parka in njegovemu udobju. Taka dejanja izvirajo iz osebne objestnosti in so izrazito nesocialna. Prav tako smo prijatelji parka opazili, da nekateri mladci pred očmi vseh opazovalcev izživljajo svoje junaštvo tako, da v čolnu preganjajo uboge labode; nekoč je bil mlad človek tako vzgojen da se je hotel prikupiti dekletu kako drugače, ne pa s takim nedostojnim nagajanjem nemi živali. Včeraj zjutraj sem opazil dva mladca, očividno iz »boljše hiše« in študenta, kako sta skušala iz gole, neumne objestnosti — kaj drugega bi pač hotela? — poškodovati žico, ki je razpeta ob ribniku, da varuje otroke pred vodo. Tudi ta razposajenost in morda celo podivjanost ni v teh časih važna, je pa značilna, ker kaže pomanjkanje sleherne vzgoje za skupnost. Tak objestnež misli, da si lahko vse dovoli, če ni v bližini nikogar, ki bi ga zgrabil za vrat. Pozivamo našo mladino, da kaže svojo socialnost in kulturo tudi v stvareh, ki zahtevajo samo nekoliko vkročenosti in ozira do skupnosti. Šola in starši pa naj bi vplivali tudi v tem smislu na doraščajočo mladino. Mladi ljudje naj svoje razpoložljive energije uveljavljajo v koristnejše namene! — Prijatelj parka.

u— **Za pomočnice(-ke) za hišno prvo pomoč ob letalskem alarmu** se bo pričel 13. tečaj v ponedeljek 1. maja od 17.30 do 19. Predavanja bodo v sejni dvorani mestnega županstva z dohodom poleg trgovine mestne elektrarne. One udeleženke tega tečaja, ki bi bile po 17.30 še zaposlene, naj prosijo svoje delodajalce, da jim omogočijo za te dni o pravem času prihod k predavanjem. Ob tej priliki znova opozarjamo, da sprejema prijave za prihodnji tečaj vodstvo zdravstvene zaščite v mestnem fizikatu v Mestnem domu.

u— **Oddelek za deklamacijo na šoli Glasbene Matice,** ki ga vodi prof. Osip Šest, bo imel javno produkcijo v petek 5. maja ob pol 19 v frančiškanski dvorani. Na produkciji bodo nastopili gojenci prof. Šesta, ki so z velikim uspehom konec minulega šolskega leta priredili podobno prireditev v frančiškanski dvorani in želi splošno priznan uspeh. Natančen spored bomo javili jutri, opozarjamo pa občinstvo, ki se zanima za nastop mladega igralskega naraščaja, da so vstopnice že v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Učite se strojepisja! Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče.** Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji (dnevni in večerni) pričenjajo 1., 2., 3. in 4. maja. — Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Moderna strojepisnica, desetprstna metoda. — Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Srednješolcem-Ikam in posebej visokošolcem-Ikam priporočamo, da izkoristijo svoj prosti čas za priučitev strojepisja!** — Praktično znanje, vsakomur vedno koristno. Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričenjajo 1., 2., 3. in 4. maja. Učne ure po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Domobranska 15.**

u— **Gospa Karla Modic** daruje v počastitev spomina pok. gdč. Romane Vašič 100 lir za Dom slepih.

S Štajerskega

Inozemci se ne smejo muditi v obmejnem pasu. Šef civilne uprave za Spodnje Štajersko je z dekretom od 4. aprila letos proglasil Spodnje Štajersko za obmejni pas v smislu določb o obmejnem ozemlju. Po novih določbah se ne sme noben inozemec zadrževati v obmejnem pasu brez posebnega dovoljenja. Takšno dovoljenje se vpiše pred dopotovanjem v obmejno cono v potno dovolilnico. Skozi obmejni pas smejo potovati brez posebnega dovoljenja samo takšni inozemci, ki uporabljajo javna prevozna sredstva ne da bi jim bilo treba prestopiti.

Nad 700 strokovnih predavanj o kmetijski proizvodnji v vojnem času je pojasnjevalo štajerskemu prebivalstvu namene in cilje sedanje vojne. V vseh večjih krajih so bila takšna zborovanja, na katerih so govorniki dopovedovali kmetom, kakšne so njihove naloge v petem letu vojne. Posebno so govorniki priporočali proizvajalcem, naj sade več krompirja, pa tudi zelenjave. Poudarjali so potrebo po večji oddaji mleka, kar bo povečalo tudi proizvodnjo masla.

Odlikovanja. Vojak Božidar Bezenšek iz mariborske okolice je bil odlikovan z železnim križcem 2. razreda. Prav takšno odlikovanje sta prejela tudi desetar Franc Frece iz Sv. Lenarta in grenadir Egon Kokolj.

Ranjenci so obiskali radvanjska dekleta. Pred dnevi so imela dekleta v Radvanju razveseljiv obisk. K njim se je pripeljalo v goste 30 ranjenih vojakov iz mariborske rezervne bolnišnice. Dekleta so sprejela ranjence pri pogrnjenih mizah, ki so bile okrašene s pomladnim cvetjem. Za razvedrilo je skrbela domača godba, vmes pa so se oglašale vesele popevke.

Večer poezije v Mariboru. V petek 28. t. m. je nastopila v Mariboru Juta Gilbertsova, članica mariborskega gledališča. Pevko je spremljal na klavirju prof. Herman Frisch.

Koncerti v trboveljskem okrožju. Glasbeni ravnatelj Konrad Steckl je s svojim simfoničnim koncertom priredil nastope v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. Vse te prireditve so bile dobro obiskane.

Z Gorenjskega

Obdarovanje vojakov v Radovljici. Na letošnji Führerjev rojstni dan so priredili v Radovljici domačo slovesnost, na kateri so bili člani policije, orožništva in oboroženе sile obdarovani z raznimi darili. Akcijo za obdarovanje je sprožil višji skupinski vodja Ladstätter.

Zborovanje Rdečega križa v Celovcu. Novi okrožni vodja celovške podružnice nemškega Rdečega križa dr. Herbst je sklical za torek 25. aprila veliko zborovanje, katerega so se udeležili poleg drugih funkcionarjev tudi predstavniki vojske, Stranke in civilnih oblasti. Razpravljali so zlasti o ukrepih za zaščito pred letalskimi napadi.

O osnovah in nalogah politike naseljevanja je govoril v četrtek 27. aprila v Celovcu dr. Hans Altrichter. Bilo je to šesto predavanje, ki jih prireja urad za ljudsko zdravje v zvezi z ljudsko univerzo v Celovcu.

Trikrat ranjen, dvakrat odlikovan. Podčastnik Bertold Korenjak iz Spodnjega Ljubelja je že od marca 1940 na bojišču, kjer je bil trikrat ranjen. Za junaštvo, izpričano pred sovražnikom je prejel Korenjak najprej železni križec 2. razreda, sedaj pa je bil odlikovan še z železnim križcem 1. razreda.

V Celovcu so umrli: 48letna Ida Reninger, žena hotelskega nameščenca; 46letni pomožni delavec J. Moser; 72letna mizarjeva žena Terezija Zdolšek in 77letna baronica Ida von Sterneck.

Beležnica

KOLEDAR:

Sobota, 29. aprila: Robert.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Akrobat Schö-ö-ö-n.
Kino Sloga: Prijetni dan.
Kino Union: Švedski slavček.
Kino Moste: Nenavadni dvoboj.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5; Mr. Deu-Klamšček, Gosposvetska c.; Mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra (Rimska cesta) 31.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 29. aprila, ob 18: **Matura.** Red Sobota.

Nedelja, 20. aprila, ob 15.: **Slaba vest.** — Izven. Nastop ge Mile Kačič-Koširjeve. Cene od 24 Lir navzdol.
ob 18.: **Ognjenik.** Izven. Cene od 24 Lir navzdol.

*

Fodorjeva »Matura« je ljubeznivo delce, ki je resnicoljuben odraz odnosov med neizkušeno mladino, ki podlega prvim življenjskim zanosom, in zrelimi ljudmi, ki jim je poverjena vzgoja te mladine in ki jo vodijo vsak svojemu značaju odgovarjajoče. Delo ne bo zanimalo samo mladine in šolnikov, temveč vsakogar, kot spomin na lastno mladost.

Nastop ge. Mile Kačič-Koširjeve v Drami. V nedeljo ob 15. uri bo nastopila v Anzengruberjevi igri **»Slaba vest«** v vlogi Gabrove Lizike Mila Košir-Kačič. Občinstvu je znana po raznih nastopih v manjših operetnih vlogah. Gospa je članica Radijske igralske družine in je nastopala popreje na raznih ljubljanskih diletantskih odrih. — Opozarjamo, da veljajo za to predstavo vstopnice, ki so bile kupljene za »Slabo vest« v nedeljo 23. t. m., ko se predstava zaradi alarmov ni mogla vršiti. Predprodaja je v Operi.

OPERA

Sobota, 29. aprila, ob 18.: **Melodije srca.** Izven. Cene od 40 Lir navzdol.

Nedelja, 30. aprila, ob 18.: **Gorenjski slavček.** Izven. Cene od 36 lir navzdol.

*

Danes v soboto bo v Operi uprizorjena priljubljena Gregorčeva opereta »Melodije srca« z istim razširjenim sporedom, in zasedbo, kot je bila na jubilejni, 25. predstavi, v četrtek: Mlejnikova, Čuden, Peček, Gorinškova, Barbičeva, M. Sancin, Slavčeva, Milčinski, Poličeva, Baukartova, Sancinova, P. Juvanova, P. Kovič, Koširjeva, Bajde. Dirigent: J. Gregorc. Režiser: E. Frelih. Koreograf: ing. P. Golovin.

J. Massenet: »Manon«. Po slovitem romanu Marcela Prevosta posneto dejanje sta priredila znana francoska libretista Gill in Meilhac v štiri dejansko dogajanje. Massenetova opera si je tekom časa, odkar jo izvajajo — od leta 1884. — pridobila vse svetovne odre. Dejanje pokaže usodo mladega dekleta Manon in njene ljubezni do Chevalierja des Grieuxa.

Kdo je še za OF?

V našem javnem mnenju opažamo v zadnjem času čedalje večje spremembe, ki so nadvse značilne, a povsem naravne. Navzlic temu je marsikomu nepojmljivo, da je nastopil tolikšen preokret v pogledih ljubljanskih meščanov na nekatere naše domače probleme. Zato se nam zdi potrebno, da na nekatere vzroke tega preokreta opozorimo.

Ko se je v naši javnosi pojavila prva, še zelo medla reakcija proti komunistični OF, ki si je le zaradi varanja ljudskih množic nadevala razne privlačne narodne označbe, so njeni agitatorji skušali omalovaževati pomen slovenskih protikomunističnih nastopov, ki so jih pripisovali ali »nazadnjaškemu kmetu« ali »politični reakciji« ali celo kar »izdajalcem našega naroda«, vendar najprej le posameznikom. Glede na svoje lažne trditve o »svobodni« in »množični priključitvi vsega slovenskega naroda« k OF si namreč niso upali priznati, da je nasprotno zares prostovoljen in zares množičnega značaja prav odpor teh ljudskih množic proti komunizmu. Zato so spočetka iskali krivce za čedalje bolj naraščajoči odpor ljudstva proti sebi samo v krogu tako zvanih »izdajalcev«, v katerega so po načrtu že v naprej postavili vse tiste Slovence, proti katerim je bila njihova »osvobodilna« borba dejansko naperjena.

Kasneje, ko je protikomunistični odpor — zlasti na deželi — že prehajal v organizirano borbo domačinov proti komunističnemu terorju, so začeli polagoma prihajati na dan z drugo frazo iz svoje revolucionarne zakladnice: začeli so govoriti o »beli gardi«, s čimer so seveda še bolj odkrili svoje komunistične karte. Jasno je namreč, da bi s takšnim izrazom ne mogli označevati nasprotnika svoje borbe, če naj bi ta bila zares »narodna«, kakor so zatrjevali. Izraz »bela garda« pa je obenem odkrival tudi vso njihovo zadrego zaradi naraščajočega odpora prebivalstva. V tej dobi so seveda dosledno še zelo omalovažujoče govorili o vseh svojih nasprotnikih, češ: Kaj pa pomeni ta ali oni izdajalec! En duhovnik več ali manj proti nam, to ne more spremeniti »odločitve« naroda, ki je z nami! En bankir več ali manj tudi ne! Prav tako nam stališče tega ali onega nazadnjaka ni merodajno! Kaj je vse to proti »strnjeni volji slovenskega naroda«, ki je »z nami«...?

Toda stvari so se še nadalje razvijale za komuniste kaj neugodno in postajale celo iz dneva v dan vse bolj nevarne zanje. Odpor proti njihovemu neodgovornemu početju je bil čedalje bolj strnjen, samozavesten in organiziran. Naposled se je iz razbitin nekdanjih skromnih vaških straž in zaradi ponovnih protinarodnih dejanj tolovajev razvila močna narodna vojska — **slovensko domobranstvo,** za katerim se je povezala večina slovenskega ljudstva. Tedaj seveda ljudskega odpora proti sebi niso mogli več prikrivati niti svojim najbolj vnetim zaslepljenim pristašem. V zadregi so se spet zatekli k stari frazi o »narodnih izdajalcih«, da bi s tem oblatili pokret, ki je, drugače kakor njihov, vstal iz naroda za narodovo rešitev. Še vedno pa so se med svojimi zapeljanci in zaslepljenci bahali, da je »ves narod« z njimi, da je število pripadnikov komunističnih oboroženih krdel med tem naraslo na toliko in toliko tisoč in da proti tej premoči domobranstvo nič ne pomeni. Vendar si niso upali več trditi, da gre le za »izdajalce«, kajti s tem bi metali kaj čudno luč na slovenski narod, ki naj bi bil po svoji ogromni večini samo — narod izdajalcev! Zato so se rajši zatekli k drugačnemu »šlagerju« in so govorili: »Teh par kmečkih domobrancev položaja prav nič ne spremeni, meščanstvo in izobraženstvo pa je le z nami!«

Dolgo tudi to ni več držalo. Prišla je najprej **božična protikomunistična spomenica,** ki je tudi to prikazovanje postavila na laž. Podpisi na njej so jasno izpričali, da se je naposled tudi meščanstvo postavilo v strnjeno narodno fronto proti komunizmu. In da sta podeželsko in mestno prebivalstvo v tej fronti docela složni, je pokazalo nadaljnje podpisovanje spomenice, ki je povsod zavzelo vprav plebiscitarni značaj.

Odslej komunisti pač niso mogli več varati niti sebe niti svojih zapeljancev, kajti njim nasprotna dejstva so bila preveč očitna, da bi jih mogli tajiti. »Njihovo« meščanstvo se je med tem tudi že lahko prepričalo o moči in vrednosti domobranstva kot pravega narodno-revolucionarnega pokreta, kakor so se o njegovi vojaški moči tudi že prepričali tolovaji po Dolenjskem. Zatekli so se še k poslednjemu »adutu«, češ, res je, domobranstvo je danes faktor, ki ga moramo upoštevati, toda za njim ne stoji nihče izmed vidnejših Slovencev. Pa so jo zopet dobili krepko po glavi: v okviru akcije za »Zimsko pomoč« — ki je za dobrobit ljudstva storila več kakor vse ofarske »socialne« akcije in vsi komunistični »progresivni« socialni programi, katerih edini smisel je bilo rušenje vsega narodnega premoženja, da bi spravili ves naš narod v položaj največje »proletarske« revščine — je bila na programu tudi vrsta predavanj. In kdo so bili predavatelji za to plemenito delo v rokah nekomunistov? Sami vrhovi slovenskega kulturnega, političnega in gospodarskega delovanja! Vsi naši najboljši literati, znanstveniki, publicisti, predstavniki naših najvišjih kulturnih, gospodarskih in drugih obče narodnih ustanov so spregovorili svojo jasno in nedvoumno besedo popolne obsodbe komunizma in njegovega zločinskega delovanja na slovenskem ozemlju!

Po vsem tem nastane za vsakega treznega Slovenca vprašanje, **kdo je prav za prav sploh še za komunistično OF?** Naši kmetje? Ti gotovo najmanj, saj so nam to v zadnjem času dopovedali komunisti sami. Naši delavci? Če pogledamo statistiko naših delovnih sil, potem moramo reči, da se je za tolovaje odločila doslej le prav skromna delavska manjšina, dočim je ogromna večina ostala »na tej strani barikade«. Naše uradništvo? Le poglejmo podpise na protikomunistični spomenici, preglejmo statistiko našega uradništva in presodimo, ali je to res ali ne. Ogromna večina našega uradništva je namreč ostala na svojih mestih, s katerih jih ni premamila nobena vaba v gozd, kakor se nihče izmed njih zaradi očitka, da »sodeluje z okupatorjem«, ni odpovedal svoji službi in svojim prejemkom iz »okupatorskih rok«... Naše ostalo izobraženstvo? Le preštejmo vse naše literate, upodabljajoče in likovne umetnike, znanstvenike, novinarje, publiciste itd., pa precenimo, koliko jih je, ki bi raje bili »onkraj« kakor »tostran« komunistične barikade? Naši vrhovi? Le poglejmo imena predavateljev, ki so se zvrstili v predavanjih za »Zimsko pomoč« in katerih vsak je opredelil tudi svoje stališče do komunizma, pa smo si o tem lahko sami na jasnem.

Kdo je torej, ki zares slovensko misli, sploh še za OF? Naše meščanstvo? Naši »boljši krogi« ali kaj vem še kdo? Le potrudimo se ob nedeljah v ljubljanske in okoliške gostilne in opazujmo trenutek vso to pisano meščansko družbo, pa si bomo na jasnem, kako zadovoljna je ta gospoda, da je lahko »na tej strani barikade« — pod zaščito domobranstva, ki skrbi za njeno udobje in blagostanje... Komu od teh naših »buržujev« sploh na misel prihaja, da bi se izpod »domobranskega jarma« zatekel v — zlato komunistično »svobodo«?

Kdo je torej po svoji pameti in svojem srcu, da ne rečemo po svojem interesu, sploh še za OF? Radovedni smo, kje je še kak Slovenec izven tolovajskega terorja, ki bi se tolovajem zares prostovoljno še vedno pridruževal. Tako zvane simpatije in čustveni izlivi nekaterih vetrnjakov, ki obračajo plašč po vetru, petičnikov, koritolovcev in koristolovcev in podobnih lovcev za svojim ugodjem nas v tem pogledu resda ne motijo več, kajti njim je narod že davno dal pravilnejšo označbo: OR!

Zdravko Ješ

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 29. APRILA

7.—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30—7.40 poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.), koračnica. 12. do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.: Veseli zvoki za premor. 14.—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.: Pozdravi iz domovine; Radijski orkester in Komorni zbor, vodi D. M. Šijanec. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15 do 18.: Drobni napevi. 18.45—19.00: Gospodinjska ura; Kristina Prijatelj: Mati in otrok. 19.00—19.30: Fantje na vasi pojo. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.: Sportni pregled. 20.—20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 22.: Veseli konec tedna. 22.:—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.: Kako je lepo, kadar plesat gremo.

Kultura

Obletnica smrti Riharda Jakopiča

Pred dnevi je minilo leto dni, odkar nam je ugrabila smrt enega najgenialnejših in najbolj reprezentativnih ustvarjalcev nele našega slikarstva, temveč celotne slovenske umetnosti in kulture: dne 21. aprila je za vedno omahnila roka velikana Riharda Jakopiča, mojstra in prvoboritelja slovenske sodobne umetnosti, člana Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Stari rod impresionistov je izgubil z njim svojega najvrednejšega tovariša in vodnika, toda slovensko kulturno in umetniško občestvo si je vklesalo najiniciativnejšega in najplodovitejšega duha najpomembnejšo osebnost v slovenski upodabljajoči umetnosti v neminljivem in trajno živem spominu.

Rihard Jakopič je postal iz svoje človeške in umetniške veličine svojemu narodu simbol resnično ustvarjajoče sile vir osrečujoče lepotne skladnosti, porok najplemenitejših nagibov in dejanj, zmagovito kljubujočih stiskam in zablodam nevednosti, nepoštenja in nizkotnosti. Jakopičeva človeška in umetniška borba je pomenila značilno usodo v javnem in splošnem narodovem življenju začrtane poti, ki sega preko zgolj osebnega interesnega doživetja v sfero nadrejene idejne usmerjenosti in v svet najglobljega človeškega oblikovanja. Ob njegovih delih se zrcali socialno mišljenje in čustvovanje one po malem nastajajoče in bolj in bolj po svoji lastni pravici in duhovni zakonitosti segajoče celote, ki je jela spoznavati v umetniški, duhovni in znanstveni tvornosti svojo lastno življenjsko upravičenost in ki vsebuje zato vso radost in trpljenje vse razumevanje in razočaranje duhovnega vrednotenja stvari. Iz osrčja Jakopičeve barvne magme je prikipela edinstvena moč stopnjevane umetniške in človečanske vizionarnosti, podoba vsevprek poudarjene čistosti in dognanosti odrešujoče zamisli, ki je povzdignila vse enkratno, minljivo in nevidno življenje do himnično blaženega speva osrečujoče ljubezni, kakršna je lastna le umetniški dobroti in prosvitljeni čustvenosti. Jakopičeve pesniške apoteoze so izliv toliko osebnih kakor splošnih čustev razpoloženja, ki ga je negovala njegova doba, njegova zemlja, njegov rod kot zgodovinsko povezana celota ob probujajoči se pomladi slovenske umetnosti.

Jakopičeva pomlad je pred durmi, misel o večno se prerajajočem življenju izpolnjuje srca naših mladih, ki jim pomenijo utripi Jakopičevega in Cankarjevega človečanstva poroštvo lepše bodočnosti, izpodbudo in oporo za dosego svojih ciljev. Mlada slovenska umetnost ni več mogla slediti zunanji obliki impresionističnega individualizma in naukom preživelih smeri, sicer bi ne bila zvesta notranjim in najvrednejšim načelom Resnice in Lepote svojega velikega vzornika in učitelja, ki ni oznanjal mrtve črke utesnjujočega programa, marveč je ustvarjal neusahljivo živost in spremenljivost oblik trajnega in obenem večno se obnavljajočega toka vsebine končnih in najširših življenjskih osnov. V tem smislu bo Jakopičeva umetnost vselej združena z ideali in gibanji novih generacij. Mogočni izraz Jakopičevega barvnega doživetja ki nima primere in ki ga sicer dojameš kot svojstvo samonikle umetniške osebnosti, je na drugi strani po svojem duševnem bistvu soroden duhu najznamenitejših oblikovalcev človeške prirode, njenih smotrov in sredstev. Zgrešena je v neki meri tudi domneva, da je Jakopičev filozofski in estetski nazor brez vsega odpravljen že s propadom časovnih pogojev in onih zgodovinsko utemeljenih razmer, v katerih je deloval tudi Jakopičev slikarski, barvni in svetlobni »impresionizem«. Umetnikova pojava je predvsem vezana na stilno umetniški razvoj bolj tehničnih kakor idejnih prvin, iz česar sledi, da lahko postanejo v nekem pogledu tudi Jakopičeva formalna ali oblikovna sredstva eno najhvaležnejših izhodišč novih slikarskih odkritij in vir obnovljenih barvnih stremljenj še tudi tedaj, ko zavzame v ljudskem življenju in v širokih plasteh zakoreninjena umetnost svoje nove idejne postojanke in se izživlja v drugačnih smereh.

Sonce pripeka bolj in bolj, zemlja se polni in poletni žar bo kmalu zajel kipeče luči in sence v skrivnostno opojnost neskončnih barvnih prelivov, v eno samo igro najbujnejše Jakopičeve muzike, valujoče iz nežnosti davnih pravljičnih sanj v strasti ritma vesoljne resničnosti... Umetnikove trudne oči pa so se za vedno zaprle: premerile so življenje in svet in zaslutile zadnja spoznanja na koncu ugašajoče pesmi, kakor pravi njegov vrstnik in tovariš-pisatelj. Ali ni tako, da živita še oba med nami, oba velika znamenca človeške usode ob izpolnitvi in razpletu naših najglobljih teženj?

—n—

Razstava slik Bare Remec in Jele Trnkoczy

V galeriji Obersnel se bo začela v nedeljo, 30. t. m., razstava umetniških del akad. slikarice gdč. Bare Remec in ge. Jele Trnkoczy. Razstava bo trajala 14 dni in bo odprta vsak dan od 8.30 do 12.30 in od 2. do 7.

Gdč. Bara Remec je absolventka zagrebške akademije in je posebej znana ljubiteljem lepe knjige kot knjižna ilustratorka. Tako je med drugim ilustrirala pesniške prevode dr. T. Debeljaka iz Puškina, Mickiewicza in Kasprowicza. To pot bo razstavila olja (pokrajine, tihožitja) in nekaj grafike.

Ga. Jela Trnkoczy je manj znana širšemu občinstvu. Doslej se je udeležila razstave naših umetnic v Jakopičevem paviljonu. To pot bo razstavila olja, večidel portrete.

Na zanimivo razstavo obeh slikaric opozarjamo ljubitelje domače umetnosti.

Zapiski

Ob obletnici Jakopičeve smrti je razstavil salon A. Kos v prehodu nebotičnika v svojem izložbenem oknu nekaj starejših in novejših umetnikovih del: »Žena z avbo«, »Sestrici«, »Sipine ob Savi« in »Begonije«. V počastitev spomina velikega mojstra slovenskega impresionizma in poleg I. Groharja gotovo najpomembnejšega slikarja Riharda Jakopiča roj. 12. aprila 1869, umrl 21. aprila 1943., je razstavljena umetnikova busta, delo kiparja Frančeta Smerduja. V preurejenih izložbah Kosovega umetniškega salona so na ogled tudi mlajša dela Jakopičevega najznamenitejšega učenca Frančeta Pavlovca.

Stanko Prek, mladi slovenski skladatelj, ki se udejstvuje tudi kot kitarist in glasbeni pedagog, je pravkar dovršil svojo prvo simfonično skladbo »Notturno«.

Gledališki list prinaša v 15. številki dramske izdaje razgovor z ravnateljem Drame C. Debevcem »Iz kramljanja o tekočih vprašanjih«. Ravnatelj Drame odgovarja na vprašanje, kako je načelno zadovoljen z dosedanjimi uspehi, kako sodi o uprizoritvah, ki so bile pripravljene v zadnjih mesecih, kaj misli o gledališkem ansamblu, o gledališki kritiki, o občinstvu. 1. dr. O načrtih za bližnje tedne pravi, da bodo Fuldovemu »Ognjeniku« sledila španska komedija Moreta »Dona Diana«, Schönherrjeva ljudska igra »Zemlja«, Schillerjeva dolgo napovedana »Marija Stuart« in Casellova originalna, okultna igra »Smrt na dopustu«, verjetno tudi še dve slovenski izvirni deli iz vrst mlajše in najmlajše slovenske literarne generacije. V isti številki je priobčena poleg Kovičevega članka o Fuldi in njegovi veseli igri »Kulturnikova izpoved« iz peresa dramaturga prof. Janka Modra. Je to satira na tiste, ki so krivi, da je gledališče prav ob slavnostnih predstavah pomembnih domačih del najslabše obiskano.

Skladbe Miroslava Smolinskega. Mladi skladatelj Miroslav Smolinsky je pravkar izdal v lastni založbi tri zborovske skladbe: za mešani zbor »Slavčka« na besedilo Manka Golarja, za moški zbor pa »Jeklenice« na Vodnikov tekst in »Pesmico o mesecu« na tekst Manka Golarja. Skladatelj je v naši glasbeni produkciji novo ime. Njegove kompozicije kažejo resno stremljenje po kvaliteti in naznačujejo pot skladateljevega razvoja k samostojnejšemu glasbenemu izrazu. Skladbe priporočamo zborom, ki utegnejo z znatnim uspehom preizkusiti njih spevnost. Dobivajo se v knjigarnah.

Latinski slovar, ki ga izdaja Institut za rimske študije v Rimu, bo obsegal za prvih 17 črk abecede 40.673 besed. Računajo, da bo celotno delo štelo okrog 60.000 besed.

Tudi univerza v Oslu si je ustanovila Zavod za novinoznanstvo, kakor ga že imajo nekatere univerze v Nemčiji. Za vodjo tega zavoda, ki bo gojil eno najmlajših ved, je bil imenovan dosedanji vodja norveškega radija prof. Eivind.

Schubertova »Nedokončana simfonija« je izšla v Skandinavski glasbeni založbi v Kjövenhagnu z dopolnitvijo, ki jo je izdelal danski skladatelj Göby po Schubertovem s svinčnikom zapisanem osnutku.

Romana Vasič †

V sredo opoldne je po kratkem, a hudem trpljenju umrla 72letna višja uradnica pošte in telegrafa v p., gospodična Romana Vasič. Pokojnica je bila najstarejša hči pok. okrajnega zdravnika dr. Ljudovika Vasiča v Trebnjem. Službovala je pri poštnem in brzojavnem uradu v Novem mestu in v Ljubljani ter bila kot odlična brzojavna uradnica, zgled-

no marljiva, vestna in uslužna cenjena pri svojih vodstvih in pri občinstvu. Kot strokovnjakinja je uvajala ženski poštni in brzojavni naraščaj, delala red po potrebnih podeželskih uradih in bila za svoje zasluge večkrat odlikovana. Po polno dosluženih službenih letih je spočetka leta 1926. stopila v pokoj vendar je delovala dalje na kulturnem in socialnem področju. Dolga leta je bila zastopnica svojih tovarišic v odboru Zveze državnih uradnikov in odbornica odnosno podpredsednica Splošnega ženskega društva v Ljubljani. Marljivo se je uveljavljala s svojim delom pri vseh različnih akcijah najstarejše in najuglednejše ženske organizacije. Imela je velik krog znancev in prijateljev ne le v našem mestu, temveč tudi po deželi. — »Jutro« je 18. julija 1926 poročalo o nji: »Že od mladih let je gospodična Vasič ena najbolj požrtvovalnih narodnih delavk. Pod rajnim prof. Ivanom Vrhovcem je več let nastopala na čitalniškem odru v Novem mestu in podajala posebno dobro tipe komičnih stark. Živahno je delovala tudi pri Družbi sv. Cirila in Metoda in je izredno marljiva podpredsednica Splošnega ženskega društva. Da je razstava »Slovenska žena« letos (1926) tako lepo uspela, je v velik meri tudi njena zasluga.«

Postala je žrtev nesrečnega slučaja; na cesti se je spotaknila ob železu, ki je štrlel iz tal, in se s padcem tako pretresla, da je obležala in naposled umrla zaradi oslabelosti srca.

Marljivi in vzorni narodni delavki ostane ohranjen spomin. Njenim sorodnikom pa tudi mi izražamo iskreno sožalje!

SPORT

Igrali bodo...

... na igrišču Mladike na Kodeljevem jutri od pol 11. dalje

Jutrišnja nedelja — spet »enkrat« — ne bo brez sportnega sporeda, ki pa je tokrat z izjemo — kakor je izjemen že dogodek sam po sebi — določen na dopoldanske ure.

Zgodnja ura pomeni obenem, da ne gre za prireditev širšega zanimanja, temveč za nastop dveh skupinic sporta željnih mladeničev, ki bi se kljub vsemu mrtvilu vsaj za uro in pol radi predali razvedrilu na zelenem polju. Da bomo bolj kratki, povejmo takoj, da sta se za nogometno tekmo v jutrišnjih dopoldanskih urah dogovorili enajstorici Most in Mladike, dveh moštev, ki sta v letošnji na pol sezoni najbolj agilni, pa pri vsem tem le še nista trčili druga ob drugo. O obeh je znano, da jemljeta nogometno stvar tudi v sedanjih skromnih razmerah kar se da resno, tako da utegne to srečanje kljub temu, da ne bo imelo nobenega glasnejšega odmeva, postati vendarle zanimivo. Mladika je znana po svoji lepi in pametni igri, igralci Most pa, ki se zdaj predstavljajo tudi z novim imenom ŠD Iztoka, so največ opravili zaradi svoje požrtvovalnosti in udarnosti.

Kdor hoče torej prisostvovati majhnemu sportnemu vložku jutrišnje nedelje, naj se do pol 11 potrudi na igrišče Mladike na Kodeljevem!

•

Obvestila sportnikom!

ŠD Iztok (Moste). Obvezen članski sestanek (za I. moštvo) drevi ob 19. Zberemo se pred nekdanjim kino »Tivoli«. Vsi in točno! — Načelnik.

— **SK Ljubljana.** Vse igralce SK Ljubljane (predvsem tiste iz I. in rezervnega moštva) pozivam, da se zanesljivo udeleže obveznega treninga, ki bo jutri ob pol 10. na našem igrišču. Igrali bomo na dva gola. Načelnik.

Nespametni so oni, ki se smejejo tistim, ki se vestno drže navodil za zaščito pred letalskimi napadi, ker se ravno njim lahko zgodi, da bodo bridko obžalovali svojo neumestno junaštvo in vsevednost.

Po znaku alarma je prepovedano gledati skozi okna, postajati po balkonih, dvoriščih in vežah.

Drzna tatvina slanine na klavnici

Dva delavca sta v noči na 8. novembra odnesla iz Prevodovega skladišča nad 600 kg slanine

Ljubljana, 28. aprila

Mali kazenski senat okrožnega sodišča je v četrtek dopoldne razpravljal o obtožnici, ki jo je državno tožilstvo vložilo zoper večjo skupino obtožencev, ki so v novembru lanskega leta zagrešili drzno tatvino slanine na klavnici oziroma jo prodajali. V noči na 8. novembra sta glavna obtoženca ukradla iz Prevodovega skladišča na klavnici nad 600 kg slanine, ki je bila last Ravnateljstva državnih gozdov. Naložila sta jo v 7 vreč in prenesla v klet Antona Paternostra, katerega brat mesar Josip Paternoster ju je že prej večkrat izpodbujal, naj tatvino izvršita. Mož je namreč domneval, da bo pri tem imenitno zaslužil. Zato se ni ustrašil niti kazenskih posledic.

Bolj kakor tatvina sama je značilna slika, kakor jo je razkrila razprava, o bajnih dobičkih, ki jih imajo nekateri črnoborzijanci. Delavec Anton Žbontar in mestni uslužbenec Ludvik Burnik, ki sta slanino ukradla, sta se je skušala čim prej odkrižati in zato nista zahtevala sorazmerno pretiranih cen, če upoštevamo takrat na črni borzi veljavne cene. Najboljše odjemalce sta našla v mesarjih. Anton Paternoster je je razpečal sam okoli 200 kg. Plačal jo je po 120 lir kg, prodal pa 50 kg mesarici K. po 190 lir in mestnemu uslužbencu K. po 200 lir kg. Slednji jo je baje kupil za svoje tovariše. To ga ni oviralo, da ne bi skušal tudi sam nekaj zaslužiti. Prodajal je slanino naprej po 220 lir kg. Mesar Z. jo je kupil od Žbontarja 118 kg po 120 lir kg. Prodajal jo je interesentom po 225 lir. Svojemu bratu je celo naročil, naj jo proda po 250 lir, če je mogoče. Po 120 lir kg je plačal slanino tudi mesar M.

Slanina je šla naglo iz rok v roke. Naslednji kupci so jo plačali zopet dražje. V nekaterih primerih je dosegla že ceno 245 do 250 lir kg. Tako so črnoborzijanci pri slanini zaslužili brez truda in dela 100%.

K sreči je po odkritju tatvine preiskava nagle našla pravo sled. Mnogo ukradene slanine je bilo zaseženo, nedosegljivo pa je je izginilo 345 kg. Državno pravobranilstvo je zahtevalo po maksimalnih cenah 9915.85 lire odškodnine, razen tega pa še 60.000 lir, ker je moralo Ravnateljstvo državnih gozdov kupiti za svoje delavstvo nadomestno maščobo.

Glavna krivca delavec Anton Žbontar in mestni uslužbenec Ludvik Burnik sta krivdo v vsem obsegu priznala. Žbontar je tatvino zasnoval in jo je izvršil v noči, ko je imel na klavnici nočno službo. Izgovarjal se je na svoje slabo materialno stanje. Bil je mnenja, da slanina nima pravega lastnika, ker je bila pred prevratom last italijanske gozdne milice.

Krivdo je priznal tudi mesar Paternoster. Drugi obtoženci so se branili večinoma, da niso vedeli, ali niso mogli vedeti, da imajo opravka z ukradeno slanino. V začetku bi moralo na zatožno klop 12 obtožencev. Pet pa jih je bilo amnestiranih. Ker sta dva izostala, je v četrtek senat odločal o krivdi petorice.

Vsi so bili spoznani za krive. Žbontar, Burnik in Paternoster po § 316 kaz. zakona in čl. 7 uredbe o cenah, mestni uradnik K. po čl. 7 uredbe o cenah in mesar Z. po § 333-2 kaz. zakona in čl. 7 uredbe o cenah. Žbontar je bil obsojen na 11 mesecev strogega zapora in 1000 lir denarne kazni, ki se nadomesti v primeru neizterljivosti z 20 dnevi zapora. Častne pravice izgubi za dobo 1 leta. Burnik je bil obsojen na 9 mesecev strogega zapora in 500 lir denarne kazni ali 10 dni nadomestnega zapora. Častne pravice izgubi za dobo 1 leta. Paternoster je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora in 1900 lir denarne kazni ali 38 dni nadomestnega zapora. Častne pravice izgubi za dobo 1 leta. Mestni uradnik K. je bil obsojen na 1 mesec zapora in 1000 lir denarne kazni ali 20 dni nadomestnega zapora, pogojno za dobo 3 let. Mesar Z. je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora in 2900 lir denarne kazni ali 82 dni nadomestnega zapora, pogojno za dobo 3 let. Paternoster in mesar Z. morata plačati vsak po 1000 lir povprečnine.

Zatemnitev od 21. do 5.

Iz Trsta

Delne omejitve v prometu. Tržaški župan objavlja, da je do nadaljnjega prepovedan promet po ulici Fabija Severa v višini ulice Romanja k vojaški bolnišnici, po Niški ulici, po Carduccijevi ulici ob križišču z ulico Fabija Severa ter po ulicah Cicerone, Beccaria in Regina Margherita. Po teh ulicah gredo lahko samo osebe, ki bivajo na tem mestnem področju in ki bodo imele posebno dovolilnico tržaške kvesture. Njihov dohod bo mogoč le ob prehodih v Niški ulici, v ulicah Beccaria in Cicerone ter ulici Fabija Severa. Filovija bo lahko vozila po Niški ulici, vendar brez postanka. Vožnja skozi omenjeno ulico in ulico Fabija Severa je prosta le za nemška avtomobilska vozila.

Obroki živil v maju. V smislu sporočila tržaškega prehranjevalnega ravnateljstva prejmejo potrošniki tržaške pokrajine in občin dela Istre v maju po 2 kg testenin, 1 kg riža, pol kilograma sladkorja. Objava gledé maščob še sledi.

Razdeljevanje jajc za bolnike. Te dni prejmejo bolniki v Trstu jajca po 4 lire komad.

Prodaja rib. Direktna prodaja rib občinstvu, ki je bila doslej v veljavi na tržišču v Barkovljah, odslej ne bo več dovoljena. Tudi tukaj bo prodaja rib smotrno urejena in v skladu s predpisi, ki so veljavni za prodajo rib v osrednji tržaški ribarnici. Zadevna odredba tržaškega župana stopi v veljavo dne 1. maja.

Edini knjižni izvod last tržaške javne knjižnice. Herman Viezzoli je izdal delo o livornskem slikarju Benvenutu. Zanimivo je, da je izšlo delo v enem samem izvodu. To bibliofilsko redkost je avtor poklonil tržaški javni knjižnici, ki je edina lastnica tega umetnostno-zgodovinskega dela.

Razstava slikarja Scarabella. V razstavnih prostorih dvorane Jerko razstavlja svoje umetnine slikar Viktor Scarabello, ki je po rodu Benečan. Vseh razstavljenih slik je 25.

Hladnejše vreme. Zadnje dni je planinske vrhove v zaledju pobelil sneg. Zaradi tega se je ozračje občutno ohladilo. Živo srebro je tudi v Trstu zdrknilo v zvezi s temi vremenskimi spremembami precej navzdol.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 43letni Miklavž Bejakovič, 89letna Antonija Starc, 21letna Elvira Brajnik, 67letna Marija Šušteršič, 28letna Cesarina Sinkovič, 79letna Alojzija Vatovec, vdova Batič, 85letna Marija Venuti, vdova Ferfolja, 85letna Marija Ferluga, vdova Scherl, 44letna Gina Valenta, vdova Zluban in 67-letna Julija Winckler-Valenčič.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu uradnik Marij Faganel in šivilja Erzilja Mana, delavec Vincenc Bellavia in gospodinja Leopolda Šušteršič, tapetnik Karol Brežič in gospodinja Lavra Zenaro, bolničar N. Glavina in gospodinja Marija Valenčič, poljedelec Jožef Mislej in gospodinja Ana Prodan.

Smrten padec z drugega nadstropja. Na Poljani sv. Jakoba št. 6 v Trstu se je pripetil pretresljiv dogodek. 68letna gospodinja Julija Valenčič je čistila šipe na oknu II. nadstropja. Reva je izgubila ravnovesje in padla v globino. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico, kjer pa je kmalu po prevozu podlegla za smrtnimi poškodbami.

Iz Gorice

Svečanosti ob 400letnice Svetogorske Marije na Kostanjevici. V nedeljo 30. aprila bo na Kostanjevici pričetek spominske slovesnosti ob 400letnici Svetogorske Marije. Na Kostanjevici bodo ta dan maše ob 6., 7., 8., 9., 10. ter 11.15. Med mašo ob 8. bo obhajal goriški nadškof. Ob 10. bo slovesna maša, ki jo bo daroval prelat mons. Toroš. Popoldan ob 5. bo slovesna otvoritev majniških pobožnosti, združena s sprejemom goriškega nadškofa. Ob tej priliki bo imel nadškof na zbrane vernike poseben nagovor. Ob sklepu jim bo podelil evharistični blagoslov. Glavne proslavne cerkvene svečanosti bodo v oktobru.

Prefektova pohvala pogumni telefonistki. Goriški prefekt je poslal na predlog pokrajinskega nadzornika protiletalske zaščite posebno pismeno pohvalo gospodični Carmen Chiades, po poklicu telefonistki. V omenjeni pohvali se izraža gospodični Chiades priznanje za njeno hladnokrvno, pogumno zadržanje v urejevanju telefonskih zvez pri goriški telefonski centrali ob nedavnem sovražnem letalskem napadu na Gorico.

Smrtna kosa. Te dni je umrl v Gorici upokojeni višji svetnik Ivan Delkin, stanujoč v ulici Formica št. 27. Doživel je častitljivo starost 87 let. V Gorici je bil zelo znan.

Veter širi ogenj. Zaradi vetrovnega vremena se je v Gorici razširil ogenj v več primerih. Najprej je pričelo goreti v ulici Torriana št. 2 v hiši, ki je last Edvarda Gelassa. Ogenj je zajel stanovanje Evgena Candele. Zatem je pričelo goreti v isti ulici na št. 15, v stanovanju Justine Komel. Veter je raznesel iskre, goreti je pričelo v isti ulici v hiši št. 6, v stanovanju Antona Simčiča. Požar je nastal tudi v ulici Mattioli št. 9, v stanovanju Ferdinanda Luparie in v ulici V. Veneto 59 v stanovanju Antona Turpina. V vseh petih primerih so goriški gasilci s takojšnjim gašenjem preprečili, da se ni ogenj še bolj razširil.

Med življenjem in smrtjo v 24 metrov globokem vodnjaku. Vznemirljiv doživljaj je imel 33 letni kmetovalec Alojz Gorkič iz Vrtojbe št. 132. Bil je pri vodnjaku, pa ga je prijela vrtoglavica. Nagnil se je preko vodnjaka in padel v globino 24 metrov. Na srečo je bilo na dnu vode samo do višine metra in pol. Po naključju je prišel k vodnjaku njegov svak, ki se je s pomočjo sosedov spustil na vrveh v globočino vodnjaka in v zadnjem hipu rešil Gorkiča, ki je bil že skoraj v nezavesti. Gorkiča so po rešitvi prepeljali v goriško bolnišnico.

Novi žrtvi izstrelkov. 35letni Angel Zandomenico, ki stanuje v Oglejski ulici št. 235, je našel pri Lučiniku izstrelek, ki je eksplodiral. Drobci izstrelka so ga ranili po vsem telesu, zlasti po levi podlahtnici. Slična nezgoda je doletela tudi 48letnega posestnika Ivana Marca iz okolice Vipave. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v goriško bolnišnico, kjer se zdravijo tudi 50-letni mizar Anton Gril iz Fare, ki se je poškodoval pri padcu na cesti; 3letni Alojz Velikonja iz okolice Ajdovščine, ki ima zlomljeno levo nogo, 16letni pomočnik Jožef Gulič, ki se je pri sekanju drv vsekal v levo nogo, šofer Alfred Copeti iz Ajdovščine, ki si je pri padcu zlomil nogo, 3letni G. Cornali, ki se je porezal po jeziku, 32-letna gospodinja Helena Pahor iz ulice Sv. Antona 32, ki se je onesvestila v Morelijevi ulici in se pri padcu laže poškodovala. Ponesrečenci so se zatekli v goriško bolnišnico.

Nadzoruj od časa do časa sam, če je zatemnitev tvojega stanovanja v redu. Pojdi iz hiše in se prepričaj, če iz stanovanja ne prihaja kaka svetloba. Poškodovane zatemnitvene naprave popravi takoj.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Odlična pevka ostane pri svoji umetnosti, da more osrečevati vse ljudi, in žrtvuje svojo lastno ljubezen, ki bi osrečila samo enega človeka. To je na kratko smisel prvovrstnega filma

ŠVEDSKI SLAVČEK

V glavnih vlogah: **Ilse Werner, Karl Ludwig Diehl in Joachim Gottschalk.**

Predstave ob 16. in 19.15 uri.

KINO MATICA Telefon 22-41

Velika umetnica **Zarah Leander** ter nenadkriljivi **Heinrich George** v filmu čustvene, dramatične vsebine

DOMOVINA

Pesmi in arije iz oper »Orfej in Evrjdika« ter Bachov »Pasijon«

Predstave dnevno ob 16. in 19. uri.

KINO SLOGA Telefon 27-30

Prava, resno zaljubljena igra iz današnjega časa, polna dovtipov in veselih epizod v Tobisovem filmu

PRIJETNI DAN

V glavnih vlogah: **Gertrud Meyen, Volker von Collande.**

Predstave ob delavnikih ob 16. in 19. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

†

Dotrpel je naš dragi mož in očka, gospod

Božič Alojzij

uradnik drž. žel. v pok.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 30. t. m. ob pol 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. aprila 1944.

Žalujoči:

IVANKA, žena; BOGO, ZORA, NADA, otroci in ostalo sorodstvo

Kartonaža »ALBA«

LJUBLJANA — MIRJE 4

zopet obratuje

ALI BABKA

Mali oglasi

Službo dobi

HIŠNO POMOČNICO vestno, pošteno, ki zna samostojno kuhati in gospodinjiti, sprejmem k trem odraslim osebam. Naslov iz prijaznosti v bufetu, Vošnjakova 4. 9909-1a

KROJ. POMOČNICO sprejme damska krojačica na stalno mesto. Habjan Ljudmila, Igriška ul. 11. 9890-1a

POŠTENO DEKLE za opravljanje gospodinjskih del, išče družina dveh oseb. Plača in oskrba lepa. Naslov v ogl. odd. Jutra. 9814-1a

GOSPOD. POMOČNICO sprejmem takoj k štiričlanski družini. Hrana dobra. Plača po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 9949-1a

KUHARICO dobro, samostojno, takoj sprejmem. Plača dobra. — Domobranska cesta 7. 9920-1a

VEČ MIŽARSKIH pomočnikov išče mizarstvo Jos. Rotar, Pokopališka 8, Moste. 10010-1a

POŠTENO DEKLE pridno, vajeno gostilne in vseh gospodinjskih del, iščem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10011-1a

POMOČNIKA in vajenca ali vajenko sprejmem. Krojaški salon »Moda«, Ljubljana, Resljeva cesta 8. 10025-1a

POŠTENO DEKLE za opravljanje gospodinjskih del in pomoč v gostilni, sprejmem. Nastop takoj. — Pojdite se v mlekarni na Sv. Petra cesti, Neža Cvelbar. 10041-1a

Vajenci(ke)

FRIZERSKO VAJENKO sprejmem takoj. Rep, frizer, Gledališka 8. 9911-44

VAJENCA sprejme ključavničarstvo Avbelj Franc, Gosposvetska c. 102. 10002-44

Prodam

FIZOLOVE PREKLE dobite v skladišču zadruge »Marad« v Živinozdravniški ulici (za Cukrarno). 9939-6

KARFIJOLO dobite pri Gospodarski zvezi na Dunajski cesta 29 in pa v Maistrovi ulici 10. 9757-6

PEGE IN LIŠAJ Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 9691-6

ŽELEZNO PEČ čisto novo, (tudi za kuhanje), prodam. Bitenc, Kopališka 5. 9959-6

KOKOŠJE PERJE ca. 100 kg. prodam. Slamič, Gosposvetska c. 6. 9968-6

GLOBOK VOZIČEK predvojni, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 9970-6

LEPO DAMSKO URO z zapestnico, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna prilika«. 9975-6

SEMENSKI KROMPIR zamenjam za protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna prilika«. 9793-6

ELEKTROMOTOR 6 KS, znamke A. E. G., prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10066-6

ŠIVALNI STROJ popolnoma nov, v omarici, in spomladanski moški plašč marengo, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 9941-6

ZNAMKE kompletno zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, razen pokrajinskih, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke«. 10034-6

RADIO znamke »Siera«, vse tri valovne dolžine, ugodno prodam. Gosposvetska c. 55/I. 10036-6

DAMSKE ČEVLJE nizke, rjave, št. 39, ugodno prodam. Ogled od 13. do 15. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10063-6

2 ŠIVALNA STROJA moderna, prodam. Ivan Jax in sin, Dunajska cesta 36. 10064-6

KAMGARN temnomoder, za moško obleko, in črno blago za damski kostum, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10091-6

RAZMNOŽEVALNI aparat prodam. Ivan Jax in sin, Dunajska cesta 36. 10065-6

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, brezhiben, predvojna roba, ugodno proda: Nova trgovina, Dunajska cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze). 9813-6

DAMSKO, MOŠKO kolo in tricikel zelo poceni naprodaj. Merkur, Puharjeva 6. 10101-6

SINGER flah-štepalico in dva para ponošenih čevljev št. 41, poceni prodam. Ciril Metodova 37 b. 10105-6

Kupim

VREČE prazne cementne in sitčne, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova . št. 35a. J-380-7

ANTIKVARNE knjige kupuje stalno Knjigarna Akademske založbe, Dunajska cesta 2, Hotel Slon. 9852-7

PERZIJSKO in pirotsko preprogo, dobro ohranjeni, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Preproga«. 9965-7

NAPRAVO za umivanje steklenic ter zamašilnik za steklenice, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 9966-7

ELEKTROMOTOR 2.5 do 4 KS, 220/380, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Elektromotor«. 9958-7

KUHINJSKO POSODO kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lončeno in emajle. 9924-7

HARMONIKO klavirsko, do 80 basov, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cimprese«. 9873-7

OTROŠKI VOZIČEK globok ali športni, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobere«. 9872-7

ŽENSKO KOLO in otroški vozliček kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 9871-7

KUPIM: otroško kolo, tricikel ali dvokolo. Vse dobro ohranjeno. Amalija Levstek, Poljanska c. 15. 9980-7

STEKLENICE vseh vrst in šiviljske odrezke, stalno kupuje »Metalia«, Gosposvetska c. 16. 10029-7

KUPUJEM: moške obleke, perilo, stare čevlje, pohištvo itd. Drame Alojzija, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29. 10043-7

RJUHE dobro ohranjene, plačamo po kvaliteti, od 200 do 300 lir za komad. Trgovina »Ogledc«, Mestni trg 3. 10049-7

BLAGO za žensko domačo obleko, volneno, kupim ali zamenjam za protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Domača obleka«. 10107-7

Sobo odda

SOSTANOVALCA sprejmem takoj. Aljaževa 3, Godec. 9957-23

Sobe išče

SOBO z vhodom s stopnišča, iščem za takoj ali poznejše. Cena postranska stvar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Strogo separiranoe«. 9867-23a

SOBICO ali preprosto sobo, s posebnim vhodom, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam naprej«. 9973-23a

SOBO s posebnim vhodom in souporabo kopalnice, iščem za 1. maj in plačam tri mesece vnaprej. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »3 mesece vnaprej«. 9984-23a

Stanovanja išče

DVOSOBNO stanovanje, lepo in čisto, s kopalnico, iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »L. 2500«. 9974-23a

Posest

HIŠO ali PARCELO v strogem centru kupim de vrednosti treh milijonov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Denar ali blago«. 9807-26

Razno

VALJENJE PIŠČANCEV! Naročila za umetno valjenje piščancev sprejema Ahčan, Ižanska c. 118. 9889-37

HIROMANTINJA Marija Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema od 10. do 12. in od 14. do 17. ure. Ob nedeljah od 10. do 12. ure. Novi trg 1/I. 9764-37

A. E. Weirauch: 40

VELIKI GOSLAČ

Roman

Da sedi tu spodaj tisoč ljudi, ki so plačali težke denarje, da smejo poslušati ta pogovor — to je postranska stvar. To ga ne moti, prav tako, kakor ga ne zadovoljuje.

»Gromska strela, kdor zna, pa zna!« je rekel Südekum in se globoko oddahnil, ko je izbruhnilo ploskanje. »Ne zameri, Inge — ta zna še nekoliko več kakor ti!«

»Tepec!« je dejala Inge in se nasmehnila z vlažnimi očmi. »Zamerila bi ti, če bi trdil narobe. Kajti tedaj bi mislila, da me imaš za norca.«

Bil je presledek. In zdajci jo je spet napadlo tisto blazno razbijanje srca in tisti strah, ki ji je jemal sapo. Prvikrat se je Inge z nenadno grozo zavedela, da koncert ne bo večno trajal. Še enkrat pride Mario na oder, še eno uro ga bo gledala in poslušala — in potem bo konec. Dokončno konec.

Takisto ji je bilo, kakor da bi bila vsa zadnja leta do skrajnosti napenjala svojo moč in živela v pričakovanju tega večera. Ko bo Mario zdaj zadnjič zapustil oder, se bo v nji nekaj zlomilo in obstalo — potem ne bo mogla več naprej.

Nekaj se mora zgoditi — zgoditi se mora čudež. Mahoma je spet tu, tisti strašni večer, ki ga je tuja roka tako okrutno pretrgala na dvoje... razpor, ki ga je preklal, je preklal tudi njeno življenje... ostalo ji ni nič drugega kakor revna krpa... in če bo zdaj spet tako... če ji tudi od teh bore dveh ur ukradejo polovico ...oh, pa saj Mario niti ne ve, da je ona tu... saj mu ni treba pobegniti pred njo...

Kdo ve, ali bi pobegnil? Morala bi mu povedati, da niti ne misli na to, da bi ga zasledovala... nemara bi potem začutil vsaj iskrico radosti, da jo spet vidi... nemara mu spomin nanjo niti ni tako strašen... zakaj ga ne bi pozdravila, čisto mirno, povsem tovariško... in mu povedala, da se ji dobro godi in da mu je hvaležna... in ga vprašala, kako je zdaj prav za prav, ali sta že razporočena ali ne... neumna je bila, neverjetno neumna, da se je skrivala pred njim... ko bi mogla še enkrat nazaj, bi ravnala čisto drugače... morala bi se bila pokazati velikodušno. boljšo od njega, nemara bi bila potem lahko ostala dobra prijatelja... lahko bi se bila po enkrat, dvakrat na leto kje sešla ...za kak večer, za kako uro... in življenje bi imelo spet smisel zanjo... Na tisto uro bi lahko čakala vse tedne, vse mesece. Vsak dan od jutra do večera bi bil poln tihega naprejšnjega veselja. Vso lepoto sveta bi z budnimi čuti sprejemala vase, ko bi imela upanje, da bo kdaj Mariu pripovedovala o tem. Kak smisel pa je v tem, da kaj doseže, če Mario o tem nič ne ve? Kak smisel je v tem, da potuje, ko Mariu niti razglednice ne more poslati? Čemu naj neguje svojo vnanjost, ko je Mario ne vidi?

Ponos, sovraštvo, maščevanje... vsa zgradba, ki si jo je bila tako umetno postavila, da bi imela v nji oporo, se je sesula ob prvi potezi njegovega loka. Nikoli ga ne bo prekosila, nikoli dosegla. Stokrat, tisočkrat več bi bil vreden njegov nasmeh, njegova prijazna beseda, stisk njegove roke.

Pozabiti mora, da je imela kdaj kakšno pravico do njega. Bil je njen, čeprav samo navzven — to je sreča, ki jo mora ohraniti zase, prav na dnu srca, sreča, iz katere ne sme izvajati ne ljubosumja ne očitkov. Nič drugega ne sme ostati v nji kakor to čisto, dobrodejno čustvo, s katerim ga je prvikrat poslušala, ko je igral... neskončno občudovanje, v katerem ne bodi nevoščljivosti... neskončna, breztelesna ljubezen...

»Na kaj misliš?« jo je splašil Südekum. »Tako zatopljena si videti... že trikrat sem te vprašal, ali ne bi šli med presledkom ven?«

»Oprosti!« Prisrčno se mu je nasmehnila. »Takšno neumnost sem premišljevala ...rada bi vedela, kje stanuje... mika me, da bi mu poslala cvetlic... brez imena, kakopak... ali pa tudi ne... nemara bi mu vsi trije poslali kartico, da nas zelo vesel, ker smo ga slišali. Ko jo jutri zjutraj dobi, bomo zdavnaj za deveto goro...«

»Imenitna misel!« je rekel Südekum. »Počakaj, to uredimo takoj. Upam, da se ne odpelje že danes. Ali me počakata tukaj? Tako vaju vsaj hitro najdem... pet minut, pa sem spet tu.«

Pa je trajalo dalj, preden se je spet vrnil, zvonci so že brneli na hodnikih, ko se je ves razgret, zaripel in zasopel prerinil skozi množico, ki je pritiskala nazaj v dvorano.

»Otroka, čujta, kaj mi je prišlo na misel. Holvay stanuje v Grand Hotelu, in nocoj je tam ples v maškarah. Čas do odhoda našega vlaka moramo tako in tako nekje prebiti. Ali dobimo sobe, je dvomljivo. Spimo lahko jutri v vlaku. Ker smo pa že tu — ali ne bi šli na maškarado? Seveda s krinkami. Če je božja ali peklenščkova volja bomo videli Maria! Zamisli si, da te ne bo spoznal, ti mu pa lahko poveš, kar mu gre. Odpelje se šele jutri opoldne... bil sem namreč že v hotelu in sem počenčal z vratarjem... dolgo istorijo o izjalovljenem domenku sem mu natvezel... in mu naročil, tako in tako, pod izmišljenim imenom seveda... kako bo torej, ali vaju mika?«

Da, Ingo je mikalo. Blazno koprnenje jo je obšlo. Siloma se je morala zbrati, da je udržala solze, ki so se ji ščeme zbirale za nosnim korenom. Smehljaje se je pokimala Südekumu in mu položila prste na roko.

»Tako dober si,« je rekla tiho, skoraj hripavo.

»Neumnost!« je rekel osorno, nekam v zadregi, kakor bi se boril z ganjenostjo. »To je pač malenkost, ki jo storim zate rade volje. In razen tega bo nama dvema samo v zabavo. Da bi se ti le obneslo! Konec koncev še ne vemo, ali bo tam.«

»To je docela vse eno!« je Inge zatrdila. »Že sama misel je tako ljubezniva od tebe ...in kar koli pride ali ne pride — vesel večer bomo imeli prav gotovo!«

Ko je bil koncert končan, se je Ingi mahoma zazdelo, da je vsa zapuščena in brez moči. Težave so se grmadile pred njo kakor gore. Kar kesala se je, da je bila privolila. Rajši bi se bila zatekla v posteljo, pa naj bi bila še tako trda, ali še tako umazana ali oddaljena. Prenočila bi kar v čakalnici, s prvim vlakom bi se odpeljala kamor koli v drug kraj. Vse bi storila, samo da se ji ne bi bilo treba strmoglaviti v nezaslišano pustolovščino te maškarade.

Pa jo je bilo sram, da bi se premislila in spravila fanta ob zabavo. Posilila se je in se napravila veselo, samo da ne bi bila nehvaležna. Toda pomagati si ni znala v ničemer, sama ni vedela, kaj naj obleče, najrajši bi se bila zgrabila za oči, ko je bilo treba stopiti na ulico, tako močan je bil v nji nesmiselni občutek, da je naga in da jo vsi vidijo.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič